

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Dags att lägga korten på bordet!

- Har Large-capkoncerner inom hälsovårdsbranschen blivit bättre på att upplysa om Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer i årsredovisningar jämfört med halvårsrapporter?

FEA415 V12, 15 hp

Magisteruppsats i externredovisning

Datum: 2012-05-31

Författare: Anna Enberg

Jessica Johnsson

Handledare: Kristina Jonäll

Förord

Under uppsatsprocessen har vi fått värdefullt stöd av ett antal personer. Vi vill därför tacka alla som gjort det möjligt att färdigställa denna uppsats.

Vi vill först ägna ett stort tack till vår handledare och seminariegrupp, som har kommit med värdefulla råd och konstruktiv kritik under arbetets gång.

Vi vill även tacka våra nära och kära som stått vid vår sida och stöttat oss under intensiva perioder.

Slutligen, ett tack till Dig för att Du läser denna uppsats.
Trevlig läsning!

Göteborg, maj 2012

Anna Enberg & Jessica Johnsson

Sammanfattning

Titel: Dags att lägga korten på bordet!

Författare: Anna Enberg och Jessica Johnsson

Handledare: Kristina Jonäll

Nyckelord: Bedömningar & Uppskattningar, Risker & Osäkerhetsfaktorer, Upplysningar, IFRS, IAS 1, IAS 34, Hälsovårdsbranschen.

Bakgrund och Problem: Den internationella redovisningen blir allt mer harmoniserad, vilket märktes genom att Sverige införande IFRS 2005. Vid införandet var IFRS-redovisningen i företagens finansiella rapporter "minst sagt rörig". Det blev tydligt att företagen var i behov av att anpassa sig för att kunna applicera de nya kraven. Eftersom företagen behövde en inkörningsperiod kunde detta medföra att företagen brast i sina upplysningar. Om företagen brister i att upplysa om sina Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer i årsredovisningen och i halvårsrapporten, kan det betyda att investerarna går miste om information för att kunna fatta långsiktiga investeringsbeslut.

Syfte: Studiens syfte är att utvärdera hur de utvalda koncernernas upplysningar om Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer har förändrats sedan IFRS infördes i Sverige och om upplysningarna nu bättre kan ligga till grund för långsiktiga investeringsbeslut.

Metod: De fyra utvalda koncernerna är noterade på Stockholmsbörsen som Large-cap och är verksamma inom hälsovårdsbranschen. Genom att granska årsredovisningarna och halvårsrapporterna som koncernerna har producerat gällande åren 2005-2011, har vi kunnat uppföra en undersökningstabell och kodningsnyckel för att kunna studera koncernernas upplysningar om Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer. För att kunna redovisa koncernernas upplysningar på ett tydligt och effektivt sätt har vi valt att använda diagram och tabeller gjorda i statistikprogrammet SPSS.

Slutsats: Genom att ha analyserat och kodifierat koncernernas årsredovisningar och halvårsrapporter har vi med hjälp av tabeller och diagram presenterat hur koncernerna har valt att redovisa sina Bedömningar & Uppskattningar samt Risker & Osäkerhetsfaktorer. En intressant aspekt var att koncernerna använde samma ord år efter år när det upplyste om de väsentligaste Bedömningar & Uppskattningar samt Risker & Osäkerhetsfaktorer. Detaljriikedomen i årsredovisningen kontra halvårsrapporten var markant, dock överensstämmer detta med de gällande regelverken. Sammanfattningsvis har koncernerna över tid ökat antal poster och antal ord i sina upplysningar, vilket kan medföra att en investerare nu har en bättre grund att fatta långsiktiga investeringsbeslut.

Förkortningar

EG	Europeiska Gemenskapen
GICS	Global Industry Classification Standard
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
Nasdaq OMX	National Association of Securities Dealers Automated Quotation Namnet OMX bildades vid sammanslagningen av OptionsMäklarna och Helsinki stock eXchange (Nasdaq OMX, 2012c)
RFR	Rådet för Finansiell Rapportering
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
ÅRL	Årsredovisningslag (1995:1554)

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMBESKRIVNING	2
1.3 SYFTE	3
2. METOD	4
2.1 URVALSPROCESS	4
2.2 DATAINSAMLING	5
2.3 BEARBETNING AV DATA	7
2.3.1 UNDERSÖKNINGSTABELL	7
2.3.2 KODNINGSNYCKEL	7
2.3.3 TEST AV GRANSKNING	8
2.3.4 FORTSATT GRANSKNING	8
2.3.5 FORTSATT BEARBETNING I STATISTIKPROGRAMMET SPSS	9
2.4 TOLKNING AV REFERENSRAMEN	9
2.5 METOD FÖR ANALYS	10
2.6 UPPSATS KVALITETSSÄKRING	10
3. REFERENSRAM	12
3.1 REGLERING	12
3.1.1 ALLMÄN REGLERING AV DELÅRSRAPPORTERNA	12
3.1.2 REGLERING AV BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR	12
3.1.3 REGLERING AV RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER	13
3.2 DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGENS MÅL	14
3.2.1 RÄTTVISANDE BILD	14
3.2.2 TRANSPARENS	15
3.2.3 NYTTA JÄMFÖRT MED KOSTNADER	15
3.3 KONCERNENS ANPASSNING TILL OMVÄRLDEN	15
3.3.1 LEGITIMITETSTEORIN	15
3.3.2 INSTITUTIONELL ISOMORFISM	16
3.4 RELATIONEN MELLAN MARKNADEN OCH KONCERNEN	16
3.4.1 INFORMATIONASASYMMETRI	16
3.4.2 AGENTTEORIN	17
3.5 TIDIGARE FORSKNING OCH STUDIER	17
3.5.1 BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR	17
3.5.2 RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER	18
4. EMPIRI	19
4.1 KONCERNPRESENTATIONER	19
4.2 VAR FINNS UPPLYSNINGEN I RAPPORTEN?	20

4.2.1 VAR FINNS BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR?	20
4.2.2 VAR FINNS RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER?	22
4.3 VILKA POSTER UPPLYSER KONCERNERNA OM?	23
4.3.1 VILKA BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR?	23
4.3.2 VILKA RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER?	25
4.4 ANTAL ORD I UPPLYSNINGARNA	26
4.4.1 ANTAL ORD OM BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR	26
4.4.2 ANTAL ORD OM RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER	28
5. ANALYS	30
5.1 BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR	30
5.1.1 I EN JÄMFÖRELSE AV RAPPORTERNA MED KOPPLING TILL REGLERINGEN	30
5.1.2 EN JÄMFÖRELSE AV RAPPORTERNA MED KOPPLING TILL REFERENS RAMEN	31
5.2 RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER	33
5.2.1 I EN JÄMFÖRELSE AV RAPPORTERNA MED KOPPLING TILL REGLERINGEN	33
5.2.2 EN JÄMFÖRELSE AV RAPPORTERNA MED KOPPLING TILL REFERENS RAMEN	34
6. SLUTSATS	36
6.1 SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNINGEN	36
6.2 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	37
7. KÄLLFÖRTECKNING	38
7.1 BÖCKER	38
7.2 VETENSKAPLIGA ARTIKLAR	38
7.3 ARTIKLAR OCH RAPPORTER	40
7.4 ÖVRIGA KÄLLOR	41
BILAGOR	
BILAGA 1 UNDERSÖKNINGSTABELL OCH KODNINGSNYCKEL	
BILAGA 2 VAR FINNS UPPLYSNINGEN I RAPPORTEN?	
BILAGA 3 VILKA POSTER UPPLYSER KONCERNERNA OM?	
BILAGA 4 ANTAL ORD I UPPLYSNINGARNA	

Tabell- och diagramförteckning

TABELL 2.1 URVAL FRÅN STOCKHOLM OMX.....	5
TABELL 2.2 ANTAL RAPPORTER.....	6
TABELL 2.3 ANTAL GRANSKNINGAR.....	6
TABELL 4.1 KONCERNPRESENTATIONER.....	19
DIAGRAM 4.2 VAR FINNS BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR I ÅRSREDOVISNINGAR?	21
DIAGRAM 4.3 VAR FINNS BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR I HALVÅRSRAPPORTER?	21
DIAGRAM 4.4 VAR FINNS RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER I ÅRSREDOVISNINGAR?	22
DIAGRAM 4.5 VAR FINNS RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER I HALVÅRSRAPPORTER?	23
DIAGRAM 4.6 VILKA BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR I ÅRSREDOVISNINGAR?	24
DIAGRAM 4.7 VILKA BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR I HALVÅRSRAPPORTER?	24
DIAGRAM 4.8 VILKA RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER I ÅRSREDOVISNINGAR?	25
DIAGRAM 4.9 VILKA RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER I HALVÅRSRAPPORTER?.....	26
DIAGRAM 4.10 ANTAL ORD OM BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR I ÅRSREDOVISNINGAR.....	27
DIAGRAM 4.11 ANTAL ORD OM BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR I HALVÅRSRAPPORTER	27
DIAGRAM 4.12 ANTAL ORD OM RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER I ÅRSREDOVISNINGAR	28
DIAGRAM 4.13 ANTAL ORD OM RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER I HALVÅRSRAPPORTER	29
TABELL B1.1 UNDERSÖKNINGSTABELL	
TABELL B1.2 KODNYCKEL TILL UNDERSÖKNINGSTABELLEN	
TABELL B2.1 VAR FINNS UPPLYSNINGEN I ÅRSREDOVISNINGEN?.....	
TABELL B2.2 VAR FINNS UPPLYSNINGEN I HALVÅRSRAPPORTEN?.....	
TABELL B3.1 VILKA BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR?	
TABELL B3.2 VILKA RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER?	
TABELL B4.1 HUR MÅNGA ORD OM BEDÖMNINGAR & UPPSKATTNINGAR?	
TABELL B4.2 HUR MÅNGA ORD OM RISKER & OSÄKERHETSFAKTORER?	

1. Introduktion

I detta avsnitt presenteras bakgrunden till uppsatsens område. Denna utvecklas sedan till att beskriva problemet som uppsatsen ska undersöka. Slutligen presenteras uppsatsens frågeställning och syfte, vilka har legat till grund för att komma fram till slutsatsen i denna uppsats. För att tydliggöra de två områden som uppsatsen kommer att fokusera på benämns de med stor bokstav och &-tecken i uppsatsen. Områdena är Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer.

1.1 Bakgrund

Nationell redovisning blir idag allt mer internationellt harmoniserad och jämförbar på grund av införandet av IFRS. Eftersom investerare vanligtvis baserar sina investeringsbeslut på koncerners finansiella rapporter, är det viktigt att förstå hur införandet har påverkat rapporterna. Till exempel kan förvirring och osäkerhet uppstå under införandet, när IFRS-regelverket skiljer sig från de nationella reglerna. (Judge et al., 2010) För att en investerare till fullo ska förstå och kunna tolka de finansiella rapporterna krävs det upplysningar. Speciellt upplysningen om redovisningsprinciper är viktig för att få en förståelse. Hopes (2003) studie visade att ju mer tillförlitliga upplysningar ett företag lämnar, desto mer korrekta blir analytikerns prognoser. Upplysningar tillför följaktligen användbar information. (Hope, 2003)

För att de finansiella rapporterna ska vara användbara som grund för långsiktiga investeringsbeslut behöver investerarna mer information än enbart vad som hänt under perioden. Därför upplyser företag om de Bedömningar & Uppskattningar de gör om kritiska och osäkra områden, för att investeraren själv ska kunna förstå osäkerheten i det redovisade resultatet och ställningen, och därmed inte bli överraskade av framtida utfall. (Levine & Smith, 2011) De upplyser också om Risker & Osäkerhetsfaktorer som företaget står inför, för att förekomma ryktesspridning och misstänksamhet om företagets framtidsutsikter och framtida resultat (Iatridis, 2008). Tillsammans ger dessa två upplysningar investeraren en grund för att kunna ta ett långsiktigt investeringsbeslut.

Föreställningsramen anger att investerare vanligtvis är primärt hänvisade till de finansiella rapporterna för att få tillgång till informationen om företag (IASB, 2001). De finansiella rapporterna för svenska börsbolag är huvudsakligen årsredovisningar och kvartalsrapporter, som de är bundna av börsens regler och ÅRL att ge ut. Enligt börsens regler ska de i rapporterna följa IFRS-regelverket (Nasdaq OMX, 2012b). IAS 1 "Utformning av finansiella rapporter" (2008/1274/EG) reglerar utformningen av deras årsredovisning och IAS 34 "Delårsrapportering" (2008/1126/EG) reglerar utformningen av deras delårsrapporter. Vidare måste koncerner även tillämpa RFR 1 för att klara kraven i ÅRL (1995:1554) (RFR, 2012).

Investerare använder delårsrapporten antingen som grund för beslut eller för att uppdatera besluten som togs med grund i årsredovisningen. Därmed är det även viktigt att företagen lämnar upplysningar i både årsredovisningarna och delårsrapporterna, för att investeraren ska ha

aktuell information att grunda sina långsiktiga investeringsbeslut på. Regleringen kring årsredovisningen är mycket omfattande medan regleringen av delårsrapporten är knapphändig i dagsläget. Det ger dock utrymme till mer frivilliga upplysningar i delårsrapporterna om till exempel Risker & Osäkerhetsfaktorer, vilket ofta krävs av investerare. (Elzahar & Hussainey, 2012)

1.2 Problembeskrivning

Som nämnts ovan kan osäkerhet och förvirring uppstå vid införandet av IFRS när företag inte ännu vet hur de ska göra och därför med tiden tenderar att ta efter varandra genom "best practices" (Judge et al., 2010). Buisman (2006) rapporterade i en artikel i tidningen *Balans* att årsredovisningarna 2005, som var första året de noterade koncernerna obligatoriskt redovisade enligt IFRS, inte direkt var något mönsterexempel på IFRS-redovisning. Han hade dock inte förväntat sig att det skulle vara perfekt, då övergången var en stor förändring och IFRS-redovisningen är "minst sagt rörig".

Janzon och Svensson (2008 & 2009) visade i två undersökningar att svenska koncerner 2007 och 2008 hade svårt att uppfylla IAS 1:s krav på upplysningar om väsentliga Bedömningar & Uppskattningar, även om en viss förbättring skedde mellan 2007 och 2008. De fann bland annat att 93% (94%) av koncernerna lämnade informationen, och att goodwill var den vanligaste posten de upplyste om. De flesta koncernerna lämnade upplysningar om två till tre olika poster.

Linsley och Shrides (2005) rapporterade att koncerner som var noterade som Large-cap på Londonbörsen 2001 inte redovisade en komplett bild av de risker de möter. De redovisade istället enligt marknadens minimikrav och hade till största delen mer generaliserad information. Detta har lett till att regleringar har fått införas för att öka upplysningarna eftersom koncernerna själva inte verkar öka sina upplysningar frivilligt.

Det är lika viktigt att upplysningar ges i delårsrapporten som att de ges i årsredovisningen för en investerare, som grund för långsiktiga investeringsbeslut (Elzahar & Hussainey, 2012). Därför kan man fundera på hur förhållandet mellan årsredovisningar och halvårsrapporter ser ut när det gäller upplysningar om Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer och om förhållandet har förändrats över tid när koncerner har blivit mer säkra på hur redovisningen ska gå till. Detta skulle i så fall innebära att investerare idag troligtvis har fått en bättre grund för att ta långsiktiga investeringsbeslut, genom att de har fått mer information i båda rapporterna. Det skulle också kunna innebära att koncerner har blivit mer tillmötesgående angående de upplysningar, som investerare efterfrågar.

Denna problembeskrivning mynnar ut i vår frågeställning:

Vilken skillnad finns det i hur koncerner upplyser om väsentliga Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer i årsredovisningar jämfört med halvårsrapporter, och hur har det förändrats över tid?

1.3 Syfte

Studiens syfte är att utvärdera hur de utvalda koncernernas upplysningar om Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer har förändrats sedan IFRS infördes i Sverige och om upplysningarna nu bättre kan ligga till grund för långsiktiga investeringsbeslut.

2. Metod

I detta avsnitt presenteras metoden för att framställa denna uppsats. Avsnittet inleds med att förklara det urval vi gjort för att kunna samla in data som ligger till grund för vår undersökning. Därefter beskrivs det hur datan har bearbetats för att producera relevanta tabeller och diagram. Slutligen presenteras en beskrivning av referensramen och metod för analys.

2.1 Urvalsprocess

Noterade koncerner måste obligatoriskt följa IFRS-regelverket (Nasdaq OMX, 2012b). IFRS- och IAS-standarderna har dessutom fokus på investerare och därför har vi valt att studera noterade koncerner (IASB, 2001). Dessa koncerner har generellt ett större intresse av att lämna upplysningar i de finansiella rapporterna än onoterade koncerner, eftersom de vänder sig till en bredare grupp investerare med begränsad tillgång till information. Vid urvalet av noterade koncerner, har vi valt att studera koncerner som var noterade vid Stockholm OMX, vid uppsatsprocessens början, i mars 2012. Då urvalet har tagits från endast en börs där koncernerna följer samma lagar och regler, kan eventuella skillnader som upptäcks bero mer på koncernernas intresse av att förse investerare med information än intresse av att uppfylla olika lagkrav, vilket ökar jämförbarheten.

Vi har också valt att enbart studera en bransch, för att även här öka jämförbarheten. Att enbart en bransch valdes var eftersom koncerner inom en bransch är av liknande karaktär, och därmed konkurrerar om ungefär samma investerare. Hälsovårdsbranschen påverkas mindre av konjunktursvängningar än andra branscher eftersom människor alltid kommer att behöva sjukvård oavsett ekonomiskt läge och ses därför som en klok investering (Macilwain, 2012). Därför kan de skillnader som eventuellt hittas hänföras mer till skillnader i intresse av att lämna upplysningar och mindre till konjunkturrelaterade faktorer. Detta var anledningen till varför just hälsovårdsbranschen valdes. Hälsovårdsbranschen påverkas dock av andra faktorer som till exempel politiska beslut om subventioner och bidrag samt rättsliga frågor om patent och tillstånd (Aktiespararna, 2012). Detta medför eventuellt en påverkan på koncernernas upplysningar. Vi har valt att följa Stockholmsbörsens klassificering av hälsovårdsbranschen. De klassificerar koncernerna enligt GICS och innefattar koncerner som utvecklar och tillverkar läkemedel samt koncerner som tillverkar medicinsk utrustning och som tillhandahåller tjänster inom hälsovård (Nasdaq OMX, 2006).

Eftersom vi vill att jämförbarheten mellan koncerner ska vara så bra som möjligt, har vi valt att endast studera large-cap koncerner. Linsley & Shrivies (2006) fann att desto större ett företag är, desto fler upplysningar lämnar det i årsredovisningen. (Elzahar & Hussainey, 2012) fann att samma samband även gällde för delårsrapporter. Fler upplysningar innebär att det finns ett större underlag för denna studie, vilket gör att fler skillnader kan upptäckas. Koncernerna har liknande Market Capitalization värde (antal aktier * börskurs), vilket visas i tabell 2.1 (Nasdaq OMX, 2012a). Detta visar att investerare värderar koncernerna ungefär lika och därför kan koncernernas intresse av att lämna upplysningar vara ungefär samma.

Fyra koncerner var noterade som Large-cap inom hälsovårdsbranschen på Stockholmsbörsen. Dessa var: AstraZeneca, Elekta, Getinge och Meda. För att göra det tydligare vilken koncern vi redogör för kommer AstraZeneca alltid vara grön, Elekta alltid vara blå, Getinge alltid vara orange och Meda alltid vara lila i tabeller och diagram. De fyra koncernerna motsvarar 1 % av de 290 företag som är noterade på Stockholmsbörsen, vilket åskådliggörs i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Urval från Stockholm OMX

	Antal noterade företag	Procent av Sthlm OMX	Market Capitalization
Stockholm OMX	290	100%	
- Hälsovårdsbranschen	32	11%	
- Large-Cap	4	1%	
- AstraZeneca	1		56 060 525 791
- Elekta	1		32 685 426 347
- Getinge	1		40 696 148 841
- Meda	1		20 915 220 098

Källa: Nasdaq OMX, 2012a

De utvalda koncernerna publicerar kvartalsrapporter. IAS 34 (2008/1126/EG) kräver att företag minst måste publicera en rapport för kvartal 2, vanligtvis benämnd halvårsrapport. Butler et al. (2007) fann också att börspriset inte påverkas nämnvärt om ett företag publicerar enbart halvårsrapporter eller om de publicerar kvartalsrapporter. Därför har vi valt att endast studera halvårsrapporten.

Finansiella risker behandlas av IFRS 7 och har redan undersökts i ett flertal studier. Därför kommer denna uppsats inte att fokusera på de finansiella riskerna, även om de kan nämnas i relevanta sammanhang i uppsatsen.

2.2 Datainsamling

Årsredovisningar och halvårsrapporter har hämtats som PDF-filer från koncernernas hemsida. Stockholmsbörsen har ett noteringsavtal som alla företag ska följa. I detta noteringsavtal finns det direktiv om hur företagen ska presentera och tillhandahålla sin finansiella information och där det bland annat står att företagen måste ha en hemsida på internet där alla offentliggjord information från bolaget till aktiemarknaden ska finnas tillgänglig för minst tre år tillbaka (Nasdaq OMX, 2012b). Därför kan de hämtade rapporterna anses vara ett tillförlitligt underlag till denna studie. Om koncernerna har haft både en svensk och en engelsk version av de finansiella rapporterna, har den svenska versionen valts. Alla de aktuella koncernernas finansiella rapporter som ligger till underlag för denna studie hämtades hem på svenska.

Totalt har två rapporter per år för sju år granskats för fyra koncerner. Granskning har gjorts av Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer. Vi har valt att använda oss av stor bokstav och &-tecken när dessa begrepp nämns för att tydligare visa vilket område som berörs i den löpande texten.

Elekta använder sig av ett brutet räkenskapsår och har ännu inte offentliggjort sin årsredovisning för 2011-05-01 - 2012-04-30. I tabell 2.2 har Elekta därför 0 granskningar för årsredovisningen för år 2011. Detta innebär att totalt 55 rapporter (27 årsredovisningar och 28 halvårsredovisningar) har granskats, vilket åskådliggörs i tabell 2.2.

Tabell 2.2 Antal rapporter

	Period														Totalt	
	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011			
	Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport	
	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H
AstraZeneca	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7	7
Elekta	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	6	7
Getinge	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7	7
Meda	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7	7
Totalt	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	4	27	28
																55

Varje rapport har granskats två gånger, en gång för Bedömningar & Upplysningar och en gång för Risker & Osäkerhetsfaktorer. Eftersom två granskningar har gjorts per rapport, avser hälften av de 110 granskningarna Bedömningar & Uppskattningar (55 st) och den andra hälften Risker & Osäkerhetsfaktorer (55 st).

Totalt har 110 granskningar gjorts. Av de 110 har 54 granskningar gjorts av årsredovisningar och 56 av halvårsrapporter, vilket kan utläsas i tabell 2.3.

Tabell 2.3 Antal granskningar

	Period														Totalt	
	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011			
	Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport	
	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H
AstraZeneca	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	14	14
Elekta	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0	2	12	14
Getinge	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	14	14
Meda	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	14	14
Totalt	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	54	56
																110

Användandet av PDF-filer har också möjliggjort en mer effektiv och tillförlitlig bearbetning av data eftersom vi har kunnat använda en PDF-läsare. Läsaren har varit ett effektivt hjälpmedel för att kunna söka upp ord. Vi har använt oss av sökord när vi har studerat årsredovisningar och halvårsrapporter för att hitta de relevanta avsnitten. De huvudsakliga sökorden vi använde oss

av var risk, riskbedömning, osäkerhet, bedömning, uppskattning och redovisningsprincip. Vi har även gjort en översiktlig skumläsning för att hitta relevant data.

2.3 Bearbetning av data

2.3.1 Undersökningstabell

I vår granskning har vi använt en undersökningstabell, som vi hade upprättat i ett Microsoft Word-dokument, se bilaga 1. Undersökningstabellen är uppbyggd så att koncernernas namn ställts upp i bokstavsordning och börjar med år 2011. Kolumnerna är koncern, period, Bedömningar & Uppskattningar, Risker & Osäkerhetsfaktorer, sidnumret, antal ord, var i rapporten, vad de upplyser om och hur många poster. Informationen fördes in i de vågräta raderna och efterhand fylldes hela vår undersökningstabell med kodning av de upplysningar som koncernerna hade lämnat. Denna procedur upprepades för varje koncern, varje år och varje årsredovisning och halvårsrapport.

De olika koderna som finns i vår undersökningstabell i kolumnerna för var i rapporten och vad upplyser de om (kolumn 8a - 9b, se bilaga 1) är poster som har funnits med i de olika årsredovisningarna och halvårsrapporterna. För att göra urvalet av koderna, gjorde vi en initial översikt av rubrikerna koncernerna använde och gav varje område en kod. Exempel på vilka rubriker som tillhör varje kod finns i bilaga 1.

I granskningen av halvårsrapporterna noterade vi även om de har blivit granskade av revisorer. Detta gjordes för att eventuellt kunna förklara skillnader och koppla det till de valda teorierna. Denna notering finns inte med i undersökningstabellen, eftersom det var en skillnad som vi upptäckte under granskningen.

2.3.2 Kodningsnyckel

Kodningsnyckeln som vi har använt oss av bygger på siffror och bokstäver, se bilaga 1. Siffrorna som presenteras i bilagan representerar koncern, period, om raden avser Bedömningar & Uppskattningar eller Risker & Osäkerhetsfaktorer, sidnumret, antal ord, var i rapporten, vad de upplyser om och hur många poster. Vi har valt att specificera Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer i egna kolumner för att ge en tydlig bild för läsaren vilken upplysning som behandlas på viken rad i undersökningstabellen.

Vi har valt att räkna ord istället för meningar. Det har visat sig i tidigare forskning att det inte har någon betydelse om studien grundar sig på ord eller meningar vid sökandet av information. Detta medför att vårt val av att räkna ord inte påverkar resultatet i någon större utsträckning jämfört med om vi skulle använt oss av meningar som mätinstrument. (Ax & Marton, 2008)

Vi beräknade antal ord för att kunna se ifall det har blivit någon förändring i hur mycket som skrivs om dessa upplysningar. Vi vill här påpeka att antal ord inte nödvändigtvis har någon betydelse för upplysningens kvalitet. Kvaliteten beror på mängden av lämnade upplysningar och deras innehåll i den information som företagen offentliggör. (Beretta & Bozzolan, 2004) Det vi dock kan se är hur mycket plats upplysningen har fått i den finansiella rapporten och därmed hur mycket koncernerna vill lyfta fram upplysningen. Om upplysningen består av relativt många

ord skulle det kunna innebära att koncernerna har valt att lägga ner mer resurser på just den upplysningen. Genom att studera antal ord får vi också ytterligare en dimension för att studera förändring över tid. Till exempel kanske en koncern inte har ändrat vilka områden de upplyser om men de kan ha börjat upplysa mer inom varje område. Detta kan avspeglas i antal ord.

2.3.3 Test av granskning

När alla årsredovisningar och halvårsrapporter i PDF-format var hämtade från koncernernas hemsida, började vi att granska åtta rapporter var för sig. Detta gjorde vi för att kunna fastställa att vi hade dokumenterat och analyserat på samma sätt. I granskningen använde vi oss av de fyra olika koncernernas årsredovisningarna och halvårsrapporterna från år 2011 och förde in detta i undersökningstabellen. När båda hade slutfört våra separata granskningar gick vi gemensamt igenom dem och justerade undersökningstabellen och kodningsnyckeln. Efter denna initiala granskning insåg vi att vi kunde leta upp avsnitten i årsredovisningen och avgöra hur koncernerna har redovisat var för sig (kolumn 1-6 i undersökningstabellen, se bilaga 1), men klassificeringen av upplysningarna (kolumn 7-10) behövde vi göra tillsammans i vår fortsatta granskning för att få en konsekvent kodning.

2.3.4 Fortsatt granskning

Efter den separata granskningen fortsatte vi att gå igenom alla koncernernas årsredovisningar och halvårsrapporter var för sig och dokumenterade det vi sökte efter i vår undersökningstabell (kolumn 1-6), se bilaga 2. Därefter fortsatte vi granskningen gemensamt och fyllde i resten av informationen (kolumn 7-10).

Som tidigare nämnts har vi använt sökord för att hitta de relevanta avsnitten. Generellt sett har de huvudsakliga avsnitten haft egna rubriker som till exempel: Bedömningar & uppskattningar och Riskfaktorer. I granskningen har vi enbart tittat på huvudsakliga avsnitt för den relevanta informationen. Om vi skulle inkludera enstaka meningar och mindre avsnitt från diverse ställen i de finansiella rapporterna, skulle resultatet alltför mycket bero på vår bedömning om det är relevant information eller inte och resultatet skulle inte bli tillförlitligt. Studien skulle också bli svår att upprepa för att få ut samma resultat.

Eftersom uppsatsen inriktning är att studera koncerner, har vi vid granskningen bortsett från information som enbart rör moderbolaget. Denna information har inte heller ingått i ordräkningen.

I ordräkningen har vi inte inkluderat finansiella risker eftersom detta inte ryms inom uppsatsens ram. Vi har dock begränsat det till att bara ta bort hela meningar som handlar om finansiella risker. Om en mening innehöll information om både vanliga risker och finansiella risker, har meningen fått ingå i ordräkningen. Om vi skulle ta bort alla enstaka ord som behandlar finansiella risker, skulle resultatet alltför mycket bero på vår bedömning om vilket område ordet tillhör och studien skulle bli svår att upprepa. Vid ordräkningen har vi använt oss av programmet Microsoft Office Word. Detta ger oss ett mer pålitligt resultat än om vi skulle räknat dessa ord själva.

2.3.5 Fortsatt bearbetning i statistikprogrammet SPSS

För att kunna bearbeta datan och ta fram relevanta diagram och tabeller överförde vi undersökningstabellen till datorprogrammet SPSS. SPSS är ett av de vanligast använda statistikprogrammet inom beteende- och samhällsvetenskaperna (Welkowitz et al., 2011). Vi hade även tidigare erfarenhet av detta program samt hade tillgång till programmet via Göteborgs Universitet. Därför valde vi att använda SPSS för att skapa de diagram och tabeller som presenteras i empirin och i bilagorna. I SPSS krävdes det vidare bearbetningar för att bearbeta datan. Till exempel var vi tvungna att koda om de olika områdena som koncernerna upplyste om som antingen 1 (har upplysningen) eller 0 (har inte upplysningen) och koda dessa som en flervalsfråga.

Vi har valt olika sorters diagram och tabeller för att kunna presentera den insamlade datan på ett tydligt och effektivt sätt. Genom att välja dessa diagram och tabeller har vi försökt ge läsaren en så klar bild som möjligt på hur de valda koncernerna väljer att presentera Bedömningar & Uppskattningar samt Risker & Osäkerhetsfaktorer. Vi har även valt att låta koder som inte har något värde vara kvar i tabellerna, för att åskådliggöra att det inte var någon koncern som använde sig av just den koden. Till exempel koden "I förvaltningsberättelsen" för var Bedömningar & Uppskattningar fanns, har inget värde i diagram 4.3.

2.4 Beskrivning av referensramen

De valda teorierna vi har använt oss av är rättvisande bild, transparens, nytta jämfört med kostnader, legitimitet, institutionell isomorfism, informationsasymmetri och agentteorin. Dessa teorier valdes för att vi ansåg att de var lämpligast för att kunna analysera de resultat vi fick fram i studiens empiri.

Legitimitetsteorin kopplas ihop med hur företagens handlingar överensstämmer med samhällets krav som ställs på företagen. Om företagen klarar av att leva upp till de krav som samhället ställer kan det påverka att företagens legitimitet ökar, skulle de inte klara av de kraven medför det att företagen förlorar legitimitet. Ett krav som samhället ställer på företagen är att årsredovisningarna ska vara granskade av revisorer, när det gäller halvårsrapporter behöver inte dessa vara granskade av revisorer. Företag som låter sina halvårsrapporter bli granskade av revisorer får dock en ökad legitimitet, medan företag som inte gör det kan få en minskad legitimitet.

Legitimitetsteorin och institutionell isomorfism kan sammanbindas då företagen efterliknar varandra. Detta kan vara till en fördel eller nackdel då ledningens handlingsutrymme kan utökas eller begränsas. En rättvisande bild av företaget kan också bidra till att företagens legitimitet ökar. Om företagen följer de lagar och förordningar som samhället kräver bidrar det till en ökad legitimitet, samt att läsaren av företagens finansiella rapporter ska förstå vad som står skrivet i rapporterna.

I agentteorin finns det en agent och en principal, i deras relation är det agenten som har informationsövertaget. Agenten kan vara företagsledningen och principalen kan vara en investerare, genom att agenten har informationsövertaget vet de vilken information som gäller vid företagens affärsbeslut och strategier, medan principalen inte har tillgång eller insikt till den typ av information. Detta leder till informationsproblem.

Genom att företagen presenterar mer information i sina finansiella rapporter kan det bidra till att informationsasymmetrin blir mindre. Detta medför att agenten inte har lika stort informationsövertag gentemot principalen. Samhället får mer information om företaget vilket även kan bidra till att legitimiteten stärks. Företagen kan se nyttan med att presentera mer information än att tänka på kostnaderna som uppkommer vid utförandet av de finansiella rapporterna.

Skillnaden att mäta meningar eller antal ord i en studie har ingen betydelse. Kvaliteten i företagens upplysningar ökar inte heller om de använder sig av mera ord, utan det är vad orden förklarar som ökar kvaliteten. Om företagen upplyser om mer ord och poster medför det att koncernerna blir mer transparenta i sin redovisning. Genom att företagen blir mer transparenta blir de bättre på att upplysa om deras ekonomiska förhållanden och att det presenteras på ett sätt som är lätt för läsaren att uppfatta. Om företagen redovisar transparenta finansiella rapporter medför detta att informationsasymmetrin minskar och att deras kostnad blir mindre.

2.5 Metod för analys

För att tydliggöra de olika upplysningarna som ligger till grund för investerarens långsiktiga investeringsbeslut, har vi valt att analysera dessa under separata rubriker. Vi har därefter kopplat alla tillämpbara teorier i referensramen till empirin. Fokus i vår analys har varit att analysera fram svar på vår frågeställning, det vill säga att upptäcka skillnader och förändringar över tid i förhållandet mellan årsredovisningar och halvårsrapporter.

Eftersom det är vi som analyserar, finns det en risk att våra åsikter färgar resultaten (McMillan & Weyers, 2010). Genom att både redovisa vår granskning i tabellformat och diagramformat i empirin och bilagor, kan läsaren lätt själv se skillnader och förändringar och därmed förhålla sig kritisk till vår analys. Vi har också försökt förhålla oss så neutrala som möjligt och inte väga in egna reflektioner och erfarenheter utan att tydligt markera detta.

2.6 Uppsats kvalitetssäkring

Eftersom vi har valt att enbart granska huvudsakliga avsnitt, innebär det att upplysningar som eventuellt finns med i enstaka meningar och stycken i övriga rapporten inte har granskats. Om dessa skulle varit med skulle de ha kunnat påverka våra resultat. Dock har vi gjort denna avvägning för att studien skulle bli konsekvent och möjlig att upprepa.

I vår granskning har vi gjort om text till koder. Detta medför en risk att vår bedömning i vissa fall har varit felaktig. Genom att göra en testgranskning först, och därefter göra kodningen tillsammans har vi minskat risken för att vi skulle kunna koda samma avsnitt olika. Det finns dock fortfarande en risk att områdena skulle kodas annorlunda om någon annan skulle upprepa studien. För att minska denna risk har vi gett exempel på vad de olika områdena innebär i kodningsnyckeln i bilaga 1.

För att alla rapporter skulle bli granskade på ett kontrollerat och systematiskt sätt har vi varit noggranna med att definiera den undersökningstabell vi har använt innan vi började granska. Denna har vi även presenterat i bilaga 1, för att det tydligt ska gå att se var vi har hittat alla avsnitt och hur vi har kodat avsnittet. Om studien skulle upprepas, skulle det tydligt gå att följa vår datainsamling. Vi har även försökt vara tydliga i vår metod för att studien skulle kunna gå att upprepa.

3. Referensram

I detta avsnitt presenteras de relevanta teorier som är relaterade till vår frågeställning och syfte. Dessa är grupperade inom fyra områden: Reglering, Den finansiella rapporteringens mål, Koncernens anpassning till omvärlden samt Relationen mellan marknaden och koncernen. Därefter redogörs det för tidigare forskning som gjorts inom området.

3.1 Reglering

Företagens finansiella rapporter regleras av ett antal lagar och standarder. De relevanta för Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer redovisas under rubrikerna nedan.

3.1.1 Allmän reglering av delårsrapporterna

IAS 34 (2008/1126/EG) uppmuntrar noterade företag att åtminstone upprätta delårsrapporter vid slutet av räkenskapsårets första halvår samt att rapporten senast ska finnas tillgänglig 60 dagar efter delårsperiodens slut (punkt 1). En delårsrapport innehåller noter som sammanfattar betydande redovisningsprinciper och lämnar förklaringar (punkt 5). Eftersom informationen ska lämnas relativt snabbt, kan företag välja att lämna informationen i mindre omfattning i delårsrapporten än i årsredovisningen. Delårsrapporten ska komplettera informationen i den senaste årsredovisningen vilket innebär att information som lämnats tidigare inte behöver upprepas om inte företaget vill. IAS 34 (2008/1126/EG) anger bara minimikraven för en delårsrapport och företag kan välja att redovisa mer om de önskar det. (punkt 6 & 7)

RFR 1 anger att företag dessutom måste uppfylla ÅRL:s (1995:1554) krav i 9:e kapitlet angående delårsrapporten (RFR, 2012). Där står det att företag minst ska upprätta en halvårsrapport. Den ska senast två månader efter rapportperiodens utgång lämnas in till registreringsmyndigheten. 6§ anger vidare att om delårsrapporten inte är granskad av en revisor, ska det anges i rapporten.

3.1.2 Reglering av Bedömningar & Uppskattningar

IAS 1 - Utformning av finansiella rapporter, IAS 34 - Delårsrapporter, RFR 1 - Kompletterade redovisningsregler för koncerner och Årsredovisningslagen reglerar vad som ska upplysas om Bedömningar & Uppskattningar. Kraven förklaras under rubrikerna nedan.

3.1.2.1 IAS 1 - Utformning av finansiella rapporter (2008/1274/EG)

IAS 1 beskriver att företag, i noten om redovisningsprinciper eller någon annan not, ska upplysa om de bedömningar som företaget har gjort när de har tillämpat redovisningsprinciperna. Det är dock bara de bedömningar som har den mest betydande effekten på de redovisade beloppen i de finansiella rapporterna som företaget behöver upplysa om. (punkt 122)

Företag måste också upplysa om de antagande som de gör om framtiden och andra osäkerheter i uppskattningar, som skulle innebära en väsentlig justering av tillgångar och skulder under

nästa räkenskapsår. De antaganden och osäkerheter som kräver företagsledningens mest subjektiva och komplexa bedömningar och som är svårast att göra, ökar möjligheten för att de redovisade beloppen måste justeras i framtiden. Företagen ska dessutom upplysa om de berörda tillgångarna och skuldernas karaktär och redovisade värde vid årets utgång. (punkt 125 & 127)

3.1.2.2 IAS 34 - Delårsrapporter (2008/1126/EG)

IAS 34 (2008/1126/EG) beskriver i punkt 15a och 15b att delårsrapportens användare förutsätts ha tillgång till den senaste årsredovisningen. Företaget behöver därför bara upplysa om de mest betydande händelserna och transaktionerna och sådant som kompletterar årsredovisningens noter. Punkt 16a.a anger vidare att företag ska upplysa om de använt samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som i den senaste årsredovisningen och om de har ändrats ska de ange ändringens karaktär och effekt. Företag måste upplysa om väsentliga förändringar, som skulle kunna påverka en investerares beslut (punkt 24). Om företaget har ändrat sina uppskattningar under tidigare eller nuvarande räkenskapsår ska de också upplysa om de effekter detta har (punkt 16a.d & 27). Användningen av Bedömningar & Uppskattningar är i allmänhet större i delårsrapporter än i årsredovisningar (punkt 41). Det viktiga är dock att företag lämnar tillräckliga upplysningar för att felaktiga slutsatser inte kan dras och att användarna får en förståelse för att kunna bedöma företagets resultatutveckling och ställning under delårsperioden (punkt 25).

3.1.2.3 RFR 1 och ÅRL

Syftet med RFR 1 är att vägleda företag genom att ange vilka upplysningskrav som krävs utöver IFRS, för att uppnå kraven i ÅRL. Inga tillägg finns när det gäller Bedömningar & Uppskattningar och företag uppfyller därmed kraven i ÅRL (1995:1554) genom att upplysa enligt IFRS. (RFR, 2012)

RFR 1 hänvisar också till ÅRL:s (1995:1554) 9 kapitel om delårsrapporter, men där finns inga ytterligare krav utöver det som nämnts ovan (RFR, 2012).

3.1.3 Reglering av Risker & Osäkerhetsfaktorer

IAS 1 - Utformning av finansiella rapporter, IAS 34 - Delårsrapporter, RFR 1 - Kompletterade redovisningsregler för koncerner och Årsredovisningslagen reglerar även vad som ska upplysas om Risker & Osäkerhetsfaktorer. Kraven förklaras under rubrikerna nedan. Därefter presenteras Ernst&Youngs Risk Transparency Award.

3.1.3.1 IAS 1 - Utformning av finansiella rapporter (2008/1274/EG)

IAS 1 (2008/1274/EG) innehåller inte några direkta krav på att företag ska upplysa om Risker & Osäkerhetsfaktorer. Den anger dock att att företagen ska lämna ytterligare upplysningar när kraven i IFRS inte räcker för att användaren ska förstå inverkan av händelser, transaktioner och förhållanden på företagets finansiella ställning eller resultat (punkt 17).

3.1.3.2 IAS 34 - Delårsrapporter (2008/1126/EG)

IAS 34 (2008/1126/EG) beskriver, som nämnts tidigare, i punkt 15a och 15b att delårsrapportens användare förutsätts ha tillgång till den senaste årsredovisningen. Företaget behöver därför bara upplysa om de mest betydande händelserna och transaktionerna och sådant som kompletterar årsredovisningens noter. Precis som tidigare är det viktiga dock att företag lämnar tillräckliga upplysningar för att felaktiga slutsatser inte kan dras och att användarna får en förstå-

else för att kunna bedöma företagets resultatutveckling och ställning under delårsperioden (punkt 25).

3.1.3.3 RFR 1 och ÅRL

RFR 1 anger att enligt ÅRL 7 kap 32§ måste företag upprätta en förvaltningsberättelse i årsredovisningen (RFR, 2012). I ÅRL:s (1995:1554) 6:e kapitel 1 § anges det vad en förvaltningsberättelse ska innehålla. Där står det att upplysningarna bland annat ska innehålla en beskrivning av väsentliga Risker & Osäkerhetsfaktorer som företaget står inför.

RFR 1 anger också att företag måste följa ÅRL:s (1995:1554) krav i 9:e kapitlet om delårsrapporten (RFR, 2012). ÅRL (1995:1554) anger i 9 kapitlets 3§ att "Delårsinformationen skall innehålla information om händelser som är av väsentlig betydelse för att förstå utvecklingen av företagets ställning och resultat och en beskrivning av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som företaget står inför."

3.1.3.4 Ernst&Youngs Risk Transparency Award

Ernst&Young (2012) delar varje år ut ett pris benämnt Risk Transparency Award till det företag i Sverige som är noterat som Large- eller Mid-cap på Stockholmsbörsen. Priset ges till det företag som bäst genomlyser sin riskexponering och riskhantering i årsredovisningen och instiftades 2005.

3.2 Den finansiella rapporteringens mål

3.2.1 Rättvisande bild

IAS 1 (2008/1274/EG) beskriver i punkt 15 och punkt 17 att ett företags finansiella rapporter ska ge en rättvisande bild av ett företags finansiella ställning, finansiella resultat och kassaflöden. För att uppnå en rättvisande bild ska företag ta hänsyn till alla tillämpbara IFRS-standarder och lämna ytterligare upplysningar när det behövs för att läsaren av rapporten ska förstå den. Företag ska också följa föreställningsramens definitioner av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Föreställningsramens punkt 46 anger också att om ett företags finansiella rapporter har de kvalitativa egenskaperna begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet, uppnår de normalt en rättvisande bild. (IASB, 2001)

Alexander och Jermakowicz (2006) skriver att det inte bara kan finnas regler, utan det är nödvändigt att de också baseras på principer, som till exempel rättvisande bild. Syftet med finansiella rapporter är att ge en förståelse för företagets underliggande ekonomiska förhållanden och inte vara missvisande. Detta är dock svårt att uppnå eftersom det finns stora skillnader mellan hur lagstiftare i olika länder ser på vad som är rättvisande bild. (Alexander & Jermakowicz, 2006) Det finns också juridiska skillnader mellan länder om hur IFRS-regelverket ska tillämpas och vilken betydelse den nationella lagstiftningen har framför IFRS-regelverket (Evans, 2003). De underliggande ekonomiska förhållandena ska dessutom förklaras i huvudsak med ord, och ord kommer alltid att tolkas olika av olika läsare. Målet för finansiella rapporter är att läsaren ska förstå företaget bättre, men debatten om vad rättvisande bild är kommer att fortsätta. (Alexander & Jermakowicz, 2006)

3.2.2 Transparens

Transparens har beskrivits som en åtråvärd egenskap för finansiella rapporter men det är ingen som ordentligt har definierat vad transparens är, anser Barth och Schipper (2008). I sin artikel definierar de därför transparens som hur väl finansiella rapporter avspeglar företagets underliggande ekonomiska förhållande och hur väl det presenteras på ett sätt som är lättförståeligt för läsaren. Transparenta finansiella rapporter minskar generellt informationsasymmetrin (avsnitt 3.4.1), vilket ofta leder till en lägre kapitalkostnad för koncernerna och är därför ett attraktivt mål att arbeta mot. (Barth & Schipper, 2008)

3.2.3 Nyttan jämfört med kostnader

”Nyttnen av informationen bör vara större än kostnaden att tillhandahålla den.” skriver IASB i punkt 44 i Föreställningsramen till IFRS-regelverket. De förtydligar också att jämförelsen främst ska baseras på bedömningar, och att det snarare är en övergripande begränsning än en kvalitativ fråga. Det kan ibland vara svårt att bedöma om nyttan överstiger kostnaderna i enskilda fall men normgivare, de som upprättar finansiella rapporter och användarna av rapporterna måste vara medvetna om problematiken. (IASB, 2001)

Botosans (1997) forskningsresultat visar att ökade upplysningar i företags årsredovisningar leder till minskade kapitalkostnader för företaget. Effekten var som störst när inga eller få analytiker följde företaget, men försvann dock när många analytiker följde det. Detta kan bero på att analytiker då har en ökad roll i kommunikationen av företagets information, och upplysningarna inte längre bara finns i årsredovisningen. (Botosan, 1997) Ett flertal studier har byggt vidare på detta resultat. Till exempel visar Pinghsun & Yans (2012) forskningsresultat att företag tenderar att värdera sina likvida tillgångar lägre än företag som upplyser mer.

Hur mycket företagen väljer att upplysa om kan dock påverka priset på deras produkter och deras aktier. De vill låta så positiva som möjligt i sina upplysningar och inte avslöja för mycket information för att kunna maximera intäkterna och värderingen av företaget. Ökade upplysningar blir därför en kostnad för företaget. (Grossman & Hart, 1980)

3.3 Koncernens anpassning till omvärlden

3.3.1 Legitimitetsteorin

Grund till att existera, så kan legitimitetsteorin beskrivas (Ihlen et al. 2009). Legitimitet på ett mer beskrivande sätt kan förklaras som att företagets handlingar är önskvärda, korrekta eller lämpliga för att passa samhällets värderingar och normer. Företags handlingar kan därmed öka eller minska företagets legitimitet. (Tilling & Tilt, 2010) Det sociala kontraktet som finns mellan samhället och företaget involverar olika krav som samhället har på företaget, samhället förväntar sig att företaget ska agera på ett visst sätt. Om detta sociala kontrakt skulle brytas medför det att företaget förlorar legitimitet. (Deegan, 2002)

Schuman (1995) beskriver att det finns tre typer av legitimitet: pragmatisk, moralisk och kognitiv legitimitet. Dessa tre synsätt grundar sig i att företagen har ett socialt kontrakt med samhället. Skillnaden mellan de tre olika typerna är hur företaget åstadkommer legitimitet. (Schuman, 1995) Den omgivning som kan kopplas samman med organisationen benämns som prag-

matisk legitimitet, omgivningen kan till exempel vara investerare (Mobus, 2005). Moralisk legitimitet bygger på moraliskt rätt eller fel, till exempel bidra till social välfärd. Företag bedöms därför efter deras handlingar. Den kognitiva legitimiteten får organisationer om de kategoriserar världen så att den blir förstälig. (Schuman, 1995)

3.3.2 Institutionell Isomorfism

DiMaggio och Powell (1983) försöker i sin artikel förklara varför organisationer tenderar att efterlikna varandra ju mer väletablerad organisationens område blir. För att förklara detta fenomen beskriver DiMaggio och Powell (1983) tre isomorfistiska processer: tvingande isomorfism, mimetisk isomorfism och normativ isomorfism.

Tvingande isomorfism uppstår när organisationen utsätts för både formellt och informellt tryck från andra organisationer som de är beroende av och från kulturella förväntningar i samhället. Här är det främst politiskt tryck och viljan att uppnå legitimitet (se avsnitt 3.3.1), som tvingar organisationer att bli mer lika varandra och fungera på ett visst sätt. Till exempel kan det vara att företag tenderar att ha samma räkenskapsår, ha liknande finansiella rapporter och ha liknande procedurer för att släppa finansiell information. (DiMaggio & Powell, 1983)

Mimetisk isomorfism drivs av osäkerhet. När organisationer arbetar mot otydliga mål, när omvärlden skapar symbolisk osäkerhet eller när organisatoriska teknologier är svåra att förstå, kan organisationer forma sig efter andra organisationer, som redan har hittat ett fungerande angreppssätt. På så sätt kan de få en bra lösning till en låg kostnad. Denna effekt kan till exempel vara ett resultat av att organisationer har anställda som har erfarenhet av andra organisationer, att organisationer har anlitat konsultfirmor eller genom medlemskap i bransch- och handelsföreningar. (DiMaggio & Powell, 1983)

Normativ isomorfism kommer från professionalisering. Det är strävan hos en grupp människor med ett visst yrke att definiera hur det yrket ska utföras. Detta är ofta svårt eftersom många personer på olika nivåer av yrket (till exempel tjänstemän, chefer och lagstiftare) måste kompromissa. Normeringen kommer dels från formell utbildning, där universiteten sätter ramarna, och dels från professionella nätverk, där nya arbetssätt arbetas fram och sprids. (DiMaggio & Powell, 1983)

3.4 Relationen mellan marknaden och koncernen

3.4.1 Informationsasymmetri

En ojämn fördelning av information kallas informationsasymmetri och den innebär att de olika aktörerna som finns på marknaden inte har samma information. Teorin utvecklades av Akerlof (1970). I Akerlofs artikel studerades den begagnade bilmärknaden. Genom denna studie kunde det klargöras att det fanns informationsbrister mellan aktörerna. (Seyhun, 1986)

Vid tillämpning av studien på kapitalmarknaden, är det oftast företags ledning som har mer information än aktieägarna och ledningen kan utnyttja detta informationsövertag. Det ger en bättre kunskap om aktiens utveckling, när den ska köpas eller säljas. (Seyhun, 1986) Om företag är villiga att minska asymmetrin, kan detta resultera i att ledningen inte längre får ett övertag

och därmed inte kan utnyttja informationen om aktiernas värde för att göra gynnsamma aktieaffärer (Frankel & Li, 2004).

För att minska informationsasymmetrin kan företagen presentera mer information i delårsrapporterna och nyheter som rör företaget (Frank & Li, 2004). Olika institutioner kan också ställa krav på att företagets information är relevant och av bra kvalitet (Healy & Palpepu, 2001). En lösning som ofta ges när det gäller att minska informationsasymmetrin är att lagstiftare inför obligatoriska upplysningar (Ming & Madarász, 2008).

3.4.2 Agentteorin

Agentteorin introducerades av Jensen och Meckling (1976). Denna teori utvecklades eftersom de ansåg att det inte fanns någon teori som kunde förklara hur motstridiga och enskilda mål hos parter kunde förenas och styras mot ett gemensamt resultat. Motsättningarna kunde minskas genom att ge en specifikation av de individuella befogenheter som sedan bestämmer på vilket sätt belöningar och kostnader kommer att delas upp bland parterna i organisationen. Det grundläggande i denna teori är att den baserar sig på två parter, principal och agent. (Jensen & Meckling, 1976) En principal kan vara en aktieägare eller en investerare och en agent kan vara företagets ledare (Eisenhardt, 1989).

Jensen och Meckling (1976) påvisar att agentrelationen är som ett avtal mellan principalen och agenten, en principal anlitar en agent till att utföra tjänster. Enligt avtalet, som uppförs mellan principalen och agenten, ska deras intresse vara på samma linje. Att agenten ska ta optimala beslut som är i linje med principalens intresse är nästintill omöjligt och medför nästan alltid kostnader. För principalen finns det en osäkerhet och risk att agenten ska agera för egen vinning. Enligt agentteorin är agenten inte villig att ta på sig risker utan kompensation. (Jensen & Meckling, 1976)

I relationen mellan principalen och agenten är det agenten som har informationsövertaget. Agenten kan utnyttja detta övertag till sin fördel och till principalens nackdel. Företagets ledning innehar information gällande företagets affärsbeslut och strategier och denna typ av information saknar oftast en investerare, vilket kan leda till informationsproblem (Eisenhardt, 1989).

3.5 Tidigare forskning och studier

3.5.1 Bedömningar & Uppskattningar

Levine & Smith (2011) rapporterade att företag rapporterade om mellan noll och 17 stycken områden kring Bedömningar & Uppskattningar, med medianen sex stycken. Sex stycken områden var det som ansågs vara mest typiskt för ett företag att identifiera som väsentliga. De visade också att beslutet om att bedöma Bedömningar & Uppskattningar som väsentliga var korrelerat med de risker och framtida finansiella risker, som företaget hade. De visade också att marknaden uppskattade mer upplysningar om Bedömningar & Uppskattningar genom att betala mer för aktien. (Levine & Smith, 2011)

Janzon och Svensson (2008 & 2009) gjorde två undersökningar gällande år 2007 och 2008, som visade att svenska koncerner hade svårt att uppfylla IAS 1:s krav gällande upplysningar om väsentliga Bedömningar & Uppskattningar. Den vanligaste posten som koncernerna upplyste om var goodwill. Det var 94% av de granskade koncernerna som upplyste om goodwill år 2007 och 93% år 2008.

3.5.2 Risker & Osäkerhetsfaktorer

Linsley och Shrives (2006) fann efter att ha granskat 79 koncerner som var noterade som Large-cap på Londonbörsen att koncernerna inte redovisade en komplett bild av de risker de möter. De redovisade istället enligt marknadens minimikrav och hade till största delen mer generaliserad information. De flesta upplysningar som koncernerna hade var kvalitativa. Endast 5% var kvantitativa, dvs att de redovisades med siffror också. De fann också att upplysningarna om riskerna tenderade att vara spridda över rapporten, vilket gjorde att läsaren fick en minskad förståelse för koncernerna och deras verksamhet. Detta har lett till att regleringar har fått införas för att öka upplysningarna eftersom koncernerna själva inte verkar öka sina upplysningar frivilligt. (Linsley & Shrives, 2006)

Ernst & Young (2011) granskade 133 företag noterade som Large- och Mid-cap på Stockholmsbörsen angående deras riskredovisning. De fann att i genomsnitt 56 % av 133 granskade företag hade ett eget riskavsnitt i årsredovisningen. Hälsovårdsbranschen stack ut genom att de hade en låg siffra. Bara 30 % redovisade sina risker i ett eget avsnitt. De fann också att Large-capbolag redovisade en mer fullständig bild av riskerna än Mid-capbolag, om hela rapporten vägdes samman och inte bara ett enskilt avsnitt studerades, vilket indikerar att företagets storlek har betydelse för riskredovisningen. Inom hälsovård upplyste 70 % av företagen om alla de relevanta risker som de bedömdes ha, vilket kan jämföras med genomsnittet för alla företag på 58 %. De drog slutsatsen att det har varit en förbättring i svenska noterade företags riskredovisning under de senaste åren, dock finns det fortfarande förbättringar att göra.

4. Empiri

I detta avsnitt redogörs det först för de koncerner som vi har studerat. Därefter presenteras den sammanställda datan efter tre grupper: Var finns upplysningen i rapporten?, Vilka poster upplyser koncernerna om? samt Antal ord i upplysningarna.

4.1 Koncernpresentationer

Även om de AstraZeneca, Elekta, Getinge och Meda har liknande market capitalization (antal aktier * börskurs, se tabell 2.1) på Stockholmsbörsen skiljer sig koncernerna åt mot varandra i storlek. I tabell 4.1 återfinns en översiktlig presentation av de fyra koncernerna där information om Antal anställda, Omsättning, Balansomslutning och Verksamhet återfinns.

Tabell 4.1 Koncernpresentationer

AstraZeneca		
Antal Anställda	Omsättning	Balansomslutning
57 200 st	231 123 Mkr ¹	363 497 Mkr ²
Verksamhet "Vi är ett globalt, innovationsdrivet bioläkemedelsföretag. Vi fokuserar primärt på forskning, utveckling och kommersialisering av receptbelagda läkemedel inom sex viktiga hälsovårdsområden: hjärta/kärl, mage/tarm, infektion, neurovetenskap, cancer samt andningsvägar och inflammation. Vi bedriver verksamhet i över 100 länder och våra innovativa läkemedel används av miljontals patienter över hela världen. Vi vill att AstraZeneca ska bidra med viktiga läkemedel och betraktas som ett tillförlitligt företag som bedriver en framgångsrik verksamhet på ett ansvarsfullt sätt. Vår plan för ansvarsfullt företagande utgör ramverket för att säkerställa att vi driver vår verksamhet med integritet och höga etiska normer i allt vad vi gör."		
Elekta		
Antal Anställda	Omsättning	Balansomslutning
2 760 st	7 904 Mkr	8 962 Mkr
Verksamhet "Elekta är ett globalt medicinteknikföretag med unika, innovativa kliniska lösningar för behandling av cancer och sjukdomar i hjärnan. Företaget utvecklar sofistikerade redskap och dosplaneringssystem för strålterapi och strålkirurgi, liksom mjukvarusystem som effektiviserar arbetsflödena genom hela spektrumet av cancer-vård. Elekta har 2 760 medarbetare fördelat på 35 kontor i 24 länder."		

¹ AstraZenecas omsättning var 33 591 MUSD. Omräkning har gjorts med valutakursen 6,8805 SEK/USD 2011-01-02. (Sveriges riksbank, 2012)

² AstraZenecas balansomslutning var 52 830 MUSD. Omräkning har gjorts med valutakursen 6,8805 SEK/USD 2011-01-02. (ibid.)

Getinge		
Antal Anställda 13 111 st	Omsättning 21 854 Mkr	Balansomslutning 41 469 Mkr
Verksamhet "Getingekoncernen är en ledande global leverantör av produkter och tjänster för operations-salar, intensivvårdsavdelningar, vårdavdelningar, sterilcentraler, äldrevård samt företag och institutioner verksamma inom Life Science-området. Getinges produkter bidrar i hög grad till förbättrade behandlingsresultat, höjd säkerhet för patienter och boende inom äldrevården, goda arbetsmiljöer och minimerad risk för smittspridning. Försäljningen är global och görs till övervägande del av koncernens egna marknadsbolag. På de marknader där Getinge saknar egen representation sker försäljning via koncernens nät av agenter. Produktionen bedrivs vid 25 anläggningar i 10 länder. Koncernen har 13 111 anställda i 37 länder."		
Meda		
Antal Anställda 2 623 st	Omsättning 12 856 Mkr	Balansomslutning 38 718 Mkr
Verksamhet "Meda är ett internationellt specialty pharmaföretag med egna försäljningsorganisationer i mer än 50 länder samt uppbyggnad av verksamhet i tillväxtländer. Totalt täcker Meda cirka 75 procent av den globala läkemedelsmarknaden. Försäljningsmässigt är Meda ungefär det 50:e största läkemedelsbolaget i världen. Vid utgången av 2011 hade Meda 2 623 (2 715) medarbetare, varav cirka 1 550 verksamma inom marknadsföring och försäljning. På de marknader som Meda inte har egen representation sker marknadsföring och försäljning via samarbetspartners. Sammanlagt säljs Medas läkemedel i drygt 120 länder."		

Källa: Koncernernas senaste årsredovisningar

Koncernernas presentationer av sina verksamheter beskriver att de alla befinner sig inom hälsovårdsbranschen, vilket överensstämmer med Stockholmsbörsens indelning. Enligt rubrik 2.1 Urvalsprocess i metodavsnittet, konkurrerar koncernerna om ungefär samma investerare och eventuella skillnader kan därmed mer hänföras till intresset av att lämna upplysningar än praxis i olika branscher. Koncernernas presentationer visar att de är av liknande karaktär, vilket därmed ökar jämförbarheten.

Om faktorerna i tabell 4.1 vägs samman blir storleksordningen: AstraZeneca, Getinge, Meda, Elekta, där AstraZeneca är störst. Elekta hade en omsättning som motsvarar 3 %, en balansomslutning som motsvarar 2 % och antal anställda som motsvarar 5 % av AstraZenecas siffror. Detta bör du som läsare vara medveten om vid tolkningen av empirin då tidigare forskning har visat att företagets storlek har betydelse för hur mycket upplysningar som lämnas (Linsley & Philip, 2006; Elzahar & Hussainey, 2012).

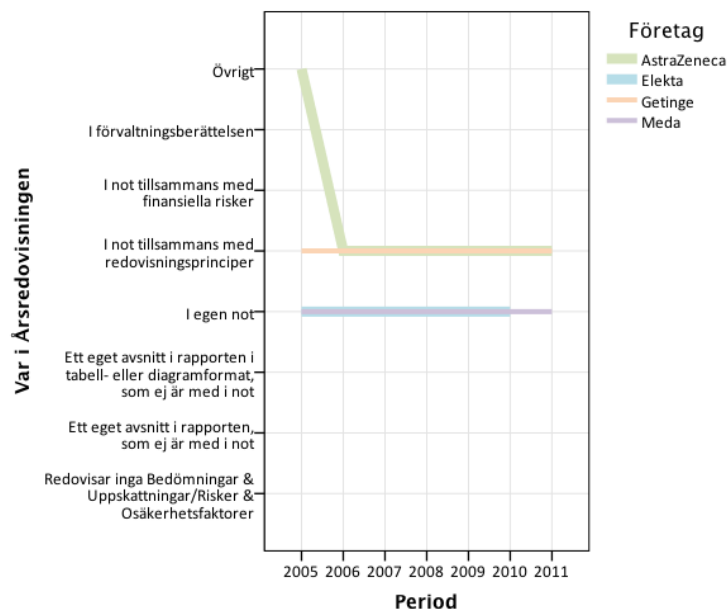
4.2 Var finns upplysningen i rapporten?

4.2.1 Var finns Bedömningar & Uppskattningar?

Koncernerna redovisade inte sina Bedömningar & Uppskattningar i samma avsnitt, vilket kan göra det otydligt för läsaren av rapporterna. Det blir också olika tydligt beroende på vilket avsnitt koncernerna väljer att lämna upplysningen i. Därför är det intressant att se hur detta har

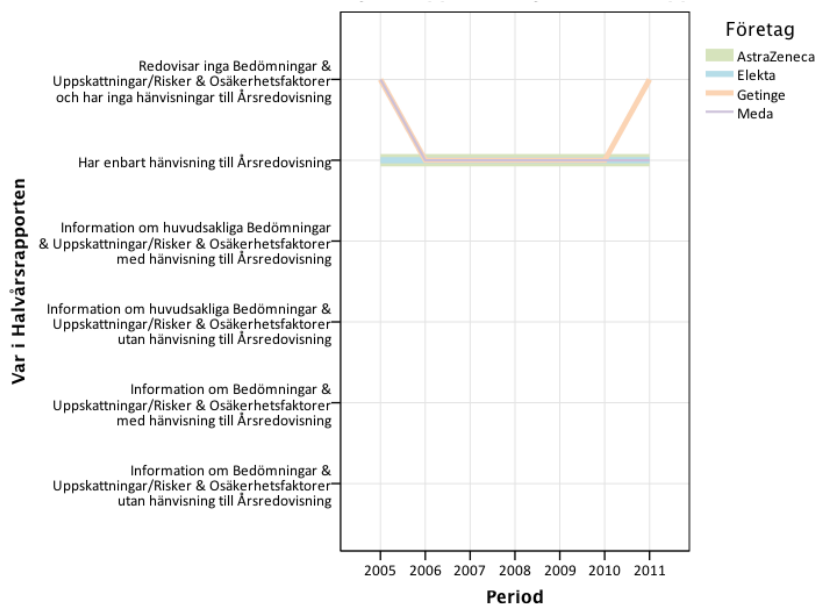
förändrats över tid, vilket kan utläsas av diagrammen nedan. För att tydligare se förändringar har punkterna bundits samman med linjer.

Diagram 4.2 Var finns Bedömningar & Uppskattningar i Årsredovisningar?

AstraZeneca valde att ha det huvudsakliga avsnittet om Bedömningar & Uppskattningar i verksamhetsöversikten i årsredovisningen 2005. Granskningen placerades därför i kategorin "Övrigt". Elekta hade, precis som tidigare nämnts, inte offentliggjort sin senaste årsredovisning ännu, vilket medförde att Elektas linje slutar vid år 2010. AstraZeneca och Getinge redovisade sina Bedömningar & Uppskattningar i not tillsammans redovisningsprinciper under hela den granskade perioden, förutom AstraZeneca som inledde med att ha den i verksamhetsöversikten. Elekta och Meda redovisade sina Bedömningar & Uppskattningar i en egen not under hela den granskade perioden.

Diagram 4.3 Var finns Bedömningar & Uppskattningar i Halvårsrapporter?

Meda och Getinge inledde den granskade perioden med att inte ha någon upplysning och inte ha någon hänvisning till årsredovisningen. Därefter hade alla de granskade koncernerna enbart en hänvisning till årsredovisningen, förutom Getinge som 2011 återgick till att inte ha någon upplysning och inte ha någon hänvisning till årsredovisningen.

Under granskningen upptäckte vi att bara tre av fyra koncerner hade låtit revisorer granska halvårsrapporterna. Getinge hade valt att inte göra det, men var istället tydliga med att informera om detta i halvårsrapporterna.

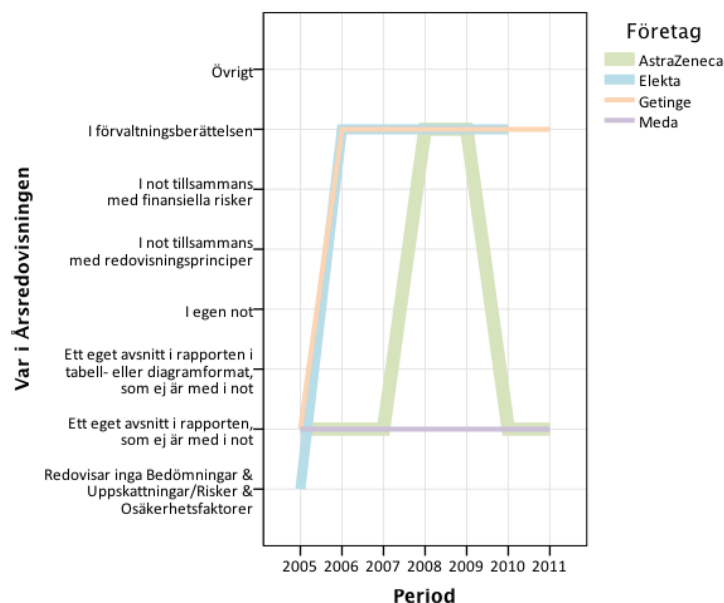
Vid en jämförelse av placeringen i årsredovisningar med placeringen i halvårsrapporter, kan det utläsas att koncernerna generellt använder samma placering från år till år. Koncernerna väljer också generellt att förlita sig på de Bedömningar & Uppskattningar som redovisats i årsredovisningen, genom att de inte lämnar upplysning om någon förändring i halvårsrapporten.

För en uppställning och summering i tabellformat, se bilaga 2.

4.2.2 Var finns Risker & Osäkerhetsfaktorer?

Precis som ovan, redovisade koncernerna inte sina Risker & Osäkerhetsfaktorer i samma avsnitt, vilket kan göra det otydligt för läsaren av rapporterna. Därför är det även här intressant att se hur detta har förändrats över tid, vilket kan utläsas av diagrammen nedan. För att tydligare se förändringar har punkterna bundits samman med linjer.

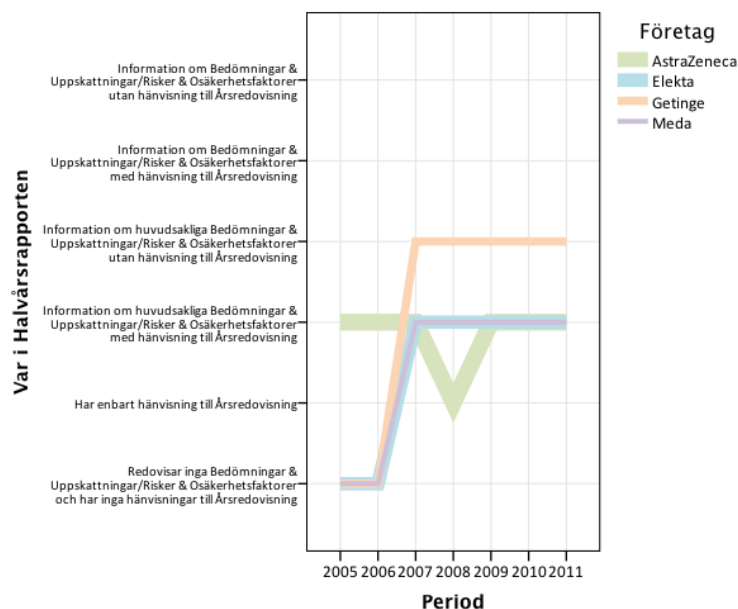
Diagram 4.4 Var finns Risker & Osäkerhetsfaktorer i Årsredovisningar?

Granskningsperioden inleddes med att Elekta inte hade något huvudsakligt avsnitt för Risker & Osäkerhetsfaktorer och de andra använde sig av ett eget avsnitt. Därefter valde Elekta och Getinge att ha det huvudsakliga avsnittet i förvaltningsberättelsen. Meda fortsatte att redovisa sina Risker & Osäkerhetsfaktorer i ett eget avsnitt som inte är med i not. AstraZeneca använde sig av ett eget avsnitt som ej är med i not 2005-2007 och 2010-2011. Under året 2008-2009 försvann

det egna avsnitt, som funnits med tidigare, och det huvudsakliga avsnittet fanns istället med i

Diagram 4.5 Var finns Risker & Osäkerhetsfaktorer i Halvårsrapporter?

förvaltningsberättelsen.

AstraZeneca hade under hela perioden en hänvisning till årsredovisningen. De lämnade också upplysning om huvudsakliga Risker & Osäkerhetsfaktorer under hela perioden, förutom 2008 då de enbart hade hänvisningen till årsredovisningen. Elekta och Meda lämnade inga upplysningar och hade inga hänvisningar 2005-2006, därefter övergick de till att lämna upplysning om huvudsakliga Risker & Osäkerhetsfaktorer tillsammans med en hänvisning till årsredovisningen under resten av granskningsperioden. Getinge lämnade, precis som Elekta och Meda, ingen information 2005-2006 och övergick sedan till att lämna information om huvudsakliga Risker & Osäkerhetsfaktorer utan en hänvisning till årsredovisningen.

Skillnaden mellan hur koncernerna lämnade upplysning i årsredovisningen jämfört med halvårsredovisningen var återigen att de förlitade sig på de Risker & Osäkerhetsfaktorer som lämnats i årsredovisningen. I halvårsrapporten återfanns istället oftast en sammanfattning av de Risker & Osäkerhetsfaktorer som fanns med årsredovisningen. Generellt hade koncernerna en inkörningsperiod under de första ett till två åren där de antingen inte redovisade något alls eller testade ett sätt att redovisa och övergick sedan till att använda sig av det tillvägagångssätt som användes under resten av perioden.

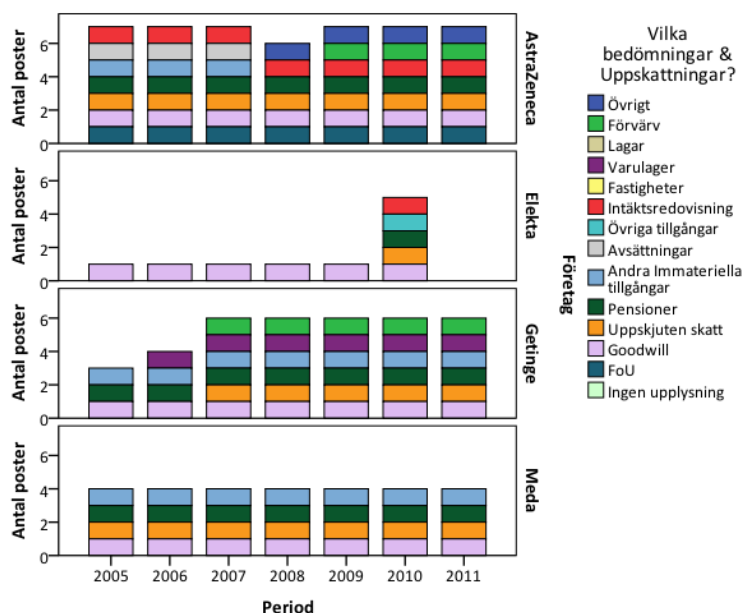
För en uppställning och summering i tabellformat, se bilaga 2.

4.3 Vilka poster upplyser koncernerna om?

4.3.1 Vilka Bedömningar & Uppskattningar?

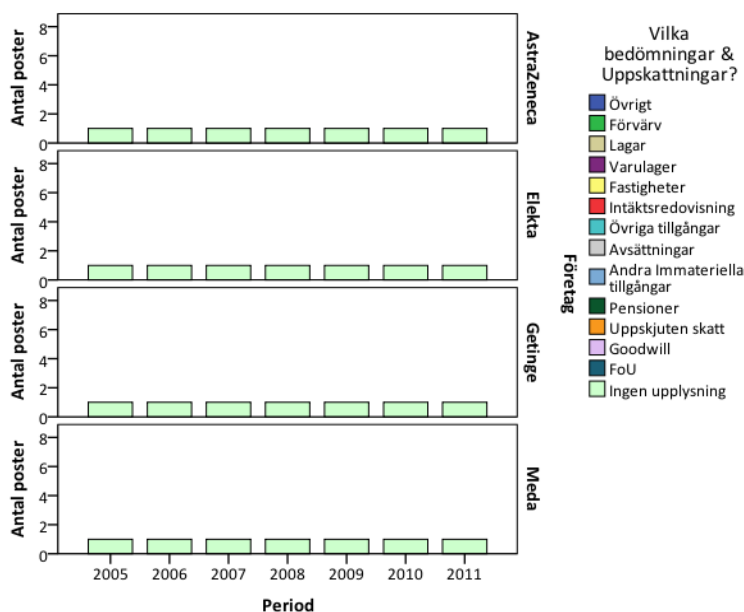
Koncernerna valde att ta upp ett antal poster i sina rapporter, vilka förändrades till viss del över tid. Detta åskådliggörs i diagrammen nedan. I diagrammet går det även att utläsa hur många poster koncernerna upplyste om per år i de olika rapporterna.

Diagram 4.6 Vilka Bedömningar & Uppskattningar i Årsredovisningar?

AstraZeneca var relativt konsekventa i hur många poster de upplyste om (antingen sex eller sju stycken), men däremot skedde det en förändring i vilka poster de lämnade information om mellan år 2007-2009. Övrigt i detta fall var tvister, miljöåtaganden och rörelsesegment. Elekta valde att bara upplysa om Goodwill fram tills år 2010 då de gick från att lämna information om endast en post till fem poster. Övriga tillgångar var i detta fall kundfordringar. Elektas årsredovisning för 2011 hade som nämnts tidigare inte offentliggjorts ännu. Getinge ökade sitt antal upplysningar 2005-2007 (från tre till sex stycken) för att sedan vara konstant resten av granskningsperioden. Medas redovisning var konstant över hela perioden.

Diagram 4.7 Vilka Bedömningar & Uppskattningar i Halvårsrapporter?

Inga koncerner lämnade information om Bedömningar & Uppskattningar under något av åren. Detta kan även utläsas av diagram 4.3 som visar att koncernerna antingen inte upplyste om Bedömningar & Uppskattningar alls eller enbart hade hänvisning till årsredovisningen.

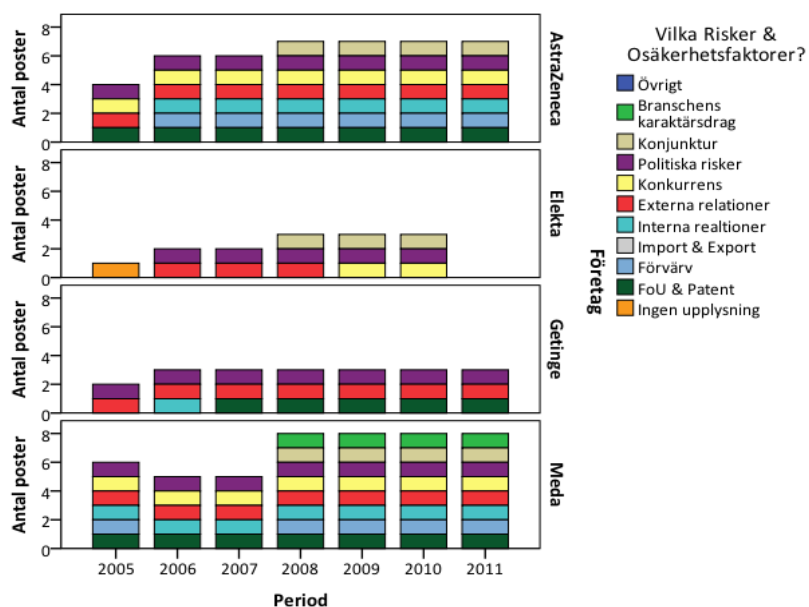
Vid en jämförelse av upplysningen i årsredovisningarna jämfört med halvårsrapporterna är det tydligt att koncernerna förlitar sig på att den lämnade informationen i årsredovisningarna är tillräcklig. Alla koncernerna upplyser om lika många eller fler antal poster 2011 än de gjorde 2005.

För en uppställning och summering i tabellformat, se bilaga 3.

4.3.2 Vilka Risker & Osäkerhetsfaktorer?

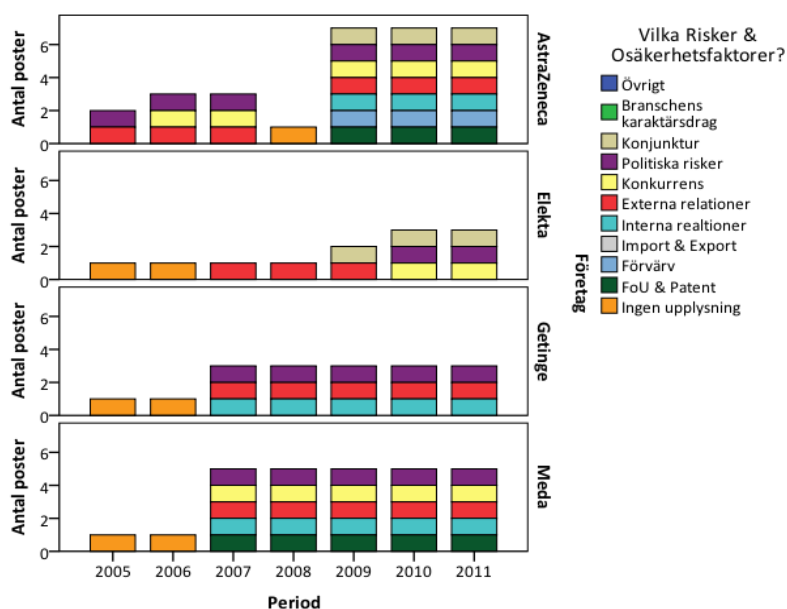
Precis som Bedömningar & Uppskattningar åskådliggjordes ovan har Risker & Osäkerhetsfaktorer åskådliggjorts nedan i diagrammen. I diagrammen går det att utläsa vilka poster koncernerna lämnade upplysning om varje år samt hur många poster de lämnade information om.

Diagram 4.8 Vilka Risker & Osäkerhetsfaktorer i Årsredovisningar?

Under åren 2005-2011 har alla koncerner valt att lämna mer antal poster. Meda minskade dock med en post 2006 för att sedan öka med tre poster 2008. Alla koncernernas ökningar skedde i början av granskningsperioden (2005-2008) och därefter var antalet konstant.

Diagram 4.9 Vilka Risker & Osäkerhetsfaktorer i Halvårsrapporter?

AstraZeneca inledde granskningsperioden med att upplysa om två till tre poster. Sedan 2008 minskade antal poster markant till att inte var någon upplysning alls. Året efter, 2009, ökade antal upplysningar till att bli sju stycken, vilket hölls konstant granskningsperioden ut. Eleka upplyste inte om någon post alls fram tills 2007 då de upplyste om en post. Detta ökade sedan under 2009 och 2010 till två respektive tre poster, vilket hölls konstant under 2011. Getinge och Meda inledde med att inte redovisa några poster under åren 2005 till 2006. Därefter ökade de båda antal poster under 2007 till tre respektive fem poster, vilket inte förändrades under resten av granskningsperioden.

Generellt har koncernerna börjat upplysa om fler poster sedan granskningsperiodens början. Skillnaden mellan antal poster i årsredovisningen och halvårsrapporten var större i början av perioden än i slutet, vilket indikerar att koncernerna numera tenderar att upplysa om fler poster i halvårsrapporten.

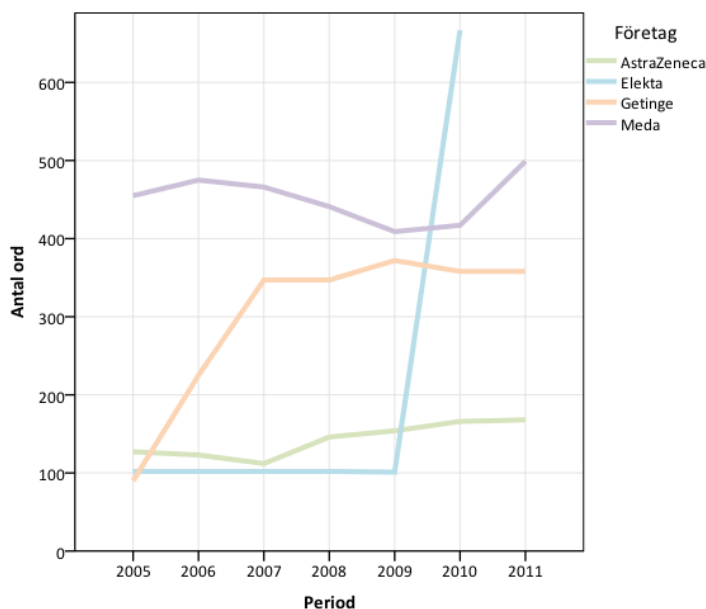
För en uppställning och summering i tabellformat, se bilaga 3.

4.4 Antal ord i upplysningarna

4.4.1 Antal ord om Bedömningar & Uppskattningar

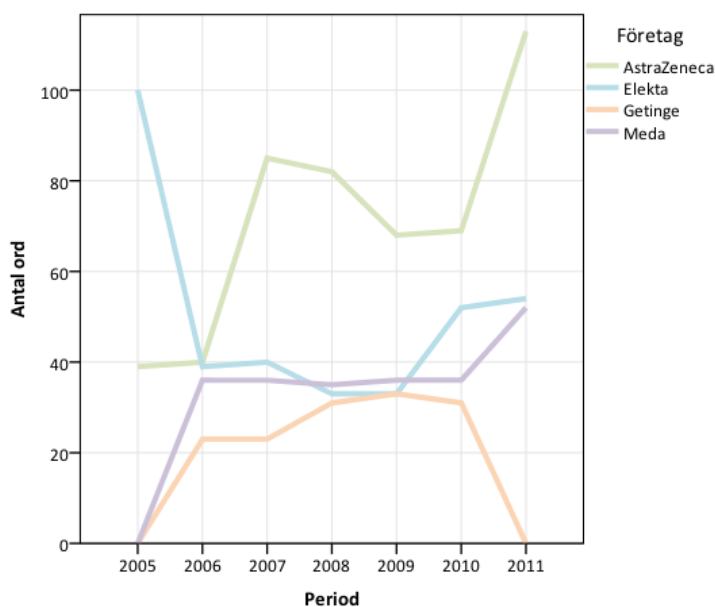
En annan aspekt av koncerners upplysningar om Bedömningar & Uppskattningar är att räkna ord istället för att räkna poster. Hur många ord koncernerna har skrivit om Bedömningar & Uppskattningar i de olika rapporterna och de olika åren visas i diagrammen nedan. Precis som tidigare har punkterna bundits samman med linjer för att tydligare åskådliggöra förändringar.

Diagram 4.10 Antal ord om Bedömningar & Uppskattningar i Årsredovisningar

AstraZeneca och Meda har ungefär haft samma antal ord, inom ett intervall på 100 ord, sedan granskningsperiodens början. Båda koncernernas toppnotering var dock 2011. Elekta höll sig konstant på en nivå om cirka 100 ord mellan åren 2005 fram tills 2009, då de drastiskt ökade till ungefär 670 ord. Getinge hade sin största ökning mellan åren 2005 och 2007, då de gick från cirka 100 till 350 ord. Därefter höll de sig på en konstant nivå fram tills granskningsperiodens utgång.

Diagram 4.11 Antal ord om Bedömningar & Uppskattningar i Halvårsrapporter

AstraZeneca hade sina största ökningarna om cirka 20 ord mellan åren 2006 och 2007 samt mellan åren 2010 och 2011. Däremellan höll sig antalet på en relativt jämn nivå men liten minskning under åren 2007 till 2009. Elekta utgick från ett relativt högt antal ord det första året i

granskningsperioden för att sedan minska med 60 ord 2006. Därefter höll sig antalet på en jämn nivå med en liten ökning mellan 2009 och 2010. Getinge och Meda redovisade 0 ord 2005 och ökade därefter 2006 till en relativt konstant nivå på 30-40 ord fram tills 2011 då Getinges antal återigen sjönk till 0 och Medas ökade till cirka 10 ord. De antal ord som redovisats i halvårsrapporter är dock bara för att hänvisa till årsredovisningen, vilket kan ses i diagram 4.3 och 4.7, och utvecklingen över tid är därför mindre relevant för denna studie.

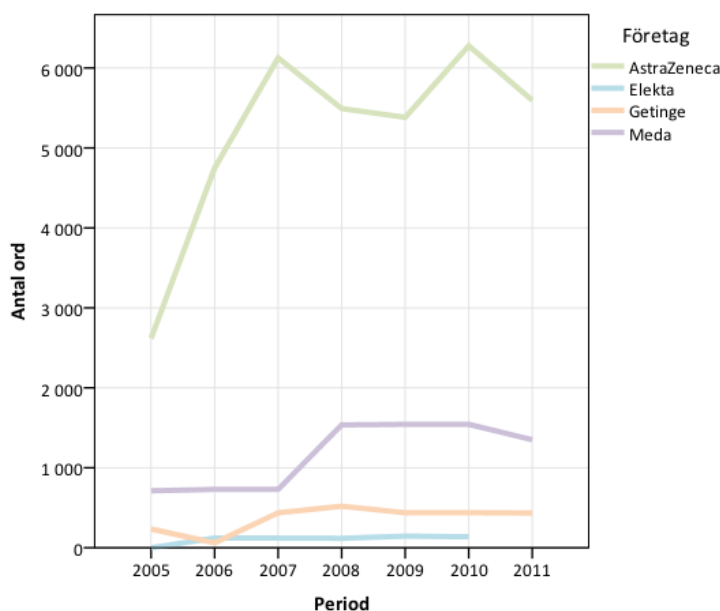
Antalet ord skiljer sig markant åt mellan årsredovisningar och halvårsrapporter. Elekta och Getinge har haft den största ökningen av förhållandet mellan antal ord i årsredovisningen och halvårsrapporten, till följd av ett kraftigt ökat antal ord i årsredovisningen och ett minskat antal ord i halvårsrapporten. AstraZeneca och Meda höll sig relativt konstant i antal ord i årsredovisningen, men hade däremot en ökning i antal ord i halvårsrapporten. Eftersom förändringarna var relativt små i antal ord, har det dock inte resulterat i någon direkt förändring i förhållandet över tid.

För en uppställning och summering i tabellformat, se bilaga 4.

4.4.2 Antal ord om Risker & Osäkerhetsfaktorer

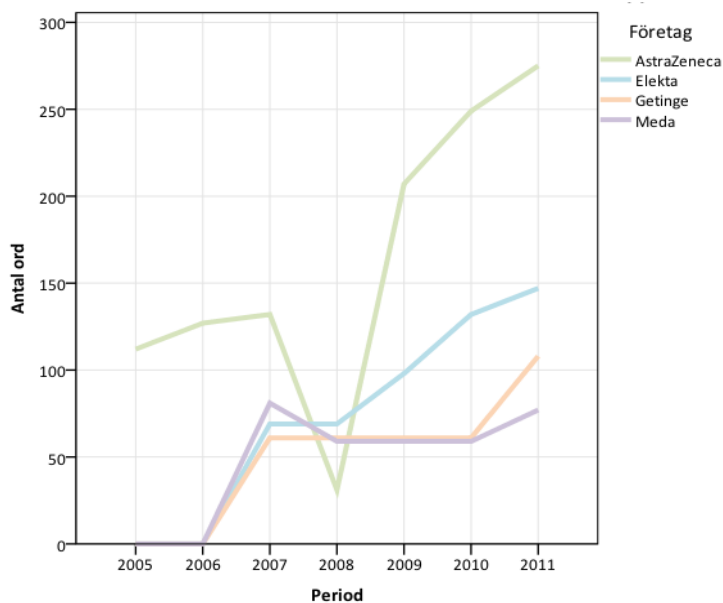
I diagrammen nedan visas hur många ord koncernerna har skrivit om Risker & Osäkerhetsfaktorer i de olika rapporterna och de olika åren. Som ovan har punkterna bundits samman med linjer för att tydligare åskådliggöra förändringar.

Diagram 4.12 Antal ord om Risker & Osäkerhetsfaktorer i Årsredovisningar

AstraZeneca dubblerade sina ord mellan år 2005 och 2007. Därefter höll de sig inom ett intervall på 1 000 ord. Elekta och Meda har däremot haft ett stadigt antal ord under hela granskningsperioden. Getinge har också legat på en stadig nivå förutom en ökning på ungefär 1 000 ord mellan 2007 och 2008.

Diagram 4.13 Antal ord om Risker & Osäkerhetsfaktorer i Halvårsrapporter

AstraZeneca utgick från en nivå på 110 år 2005 och ökade därefter fram tills 2008 då de sjönk till cirka 40 ord. Därefter ökade de rejält till cirka 200 ord 2009, och fortsatte sedan att öka fram till 2011. Elekta, Getinge och Meda hade 0 ord 2005 och 2006 och ökade 2007 till cirka 60 ord. Därefter ökade antal ord stadigt fram till 2011 för Elekta. Getinge och Meda höll sig konstant fram till 2010 och ökade sedan 2011.

Antal ord i årsredovisningen och halvårsrapporten har ökat under granskningsperioden för alla koncerner. Det är dock fortfarande enormt stora skillnader mellan antal ord i årsredovisningen och halvårsrapporten.

För en uppställning och summering i tabellformat, se bilaga 4.

5. Analys

I detta avsnitt analyseras empirin med hjälp av referensramen. Avsnittet inleds med att analysen av Bedömningar & Uppskattningar och därefter analyseras Risker & Osäkerhetsfaktorer.

5.1 Bedömningar & Uppskattningar

5.1.1 I En jämförelse av rapporterna med koppling till regleringen

IAS 1 kräver att upplysningen ska lämnas i sammanställningen över betydande redovisningsprinciper eller i andra noter i årsredovisningen. Koncernerna lämnade generellt upplysningen om Bedömningar & Uppskattningar i någon form av not i årsredovisningen, vilket är i linje med vad IAS 1 kräver. Hälften av koncernerna redovisade sina Bedömningar & Uppskattningar i en egen not. Detta kan medföra att en investerare tydligare kan se vilka Bedömningar & Uppskattningar koncernen har gjort. Samtidigt är de Bedömningar & Uppskattningar som koncernen gör ändå sammankopplade med deras redovisningsprinciper, vilket gör att läsaren får en bättre överblick när upplysningen lämnats under en egen rubrik tillsammans med redovisningsprinciperna. Huvudsaken är dock att en investerare vet var informationen återfinns och att upplysningen därmed lämnas i samma textavsnitt från år till år, vilket koncernerna har gjort.

IAS 34 beskriver att företag i halvårsrapporten ska lämna upplysning om det är betydande förändringar som skett sedan den senaste årsredovisningen publicerades. Ingen av koncernerna upplyste om någon sådan förändring utan hänvisade bara till årsredovisningen. Därför upplyste de inte heller om några poster, vilket var oförändrat över tid. Förklaringen till detta skulle kunna vara att de inte hade någon förändring eller ansåg att den inte var tillräckligt betydande för att upplysa om den. En annan förklaring skulle också kunna vara att de inte ville lägga fokus på de förändringar som genomförts, eller tid och resurser på att formulera upplysningen i den kortfattade halvårsrapporten.

IAS 1 beskriver vidare att företag i årsredovisningen ska lämna upplysning om de bedömningar som har den mest betydande effekten på de redovisade beloppen i de finansiella rapporterna. Antal poster och antal ord var relativt oförändrat över tid, med undantag av några få större förändringar under perioden. Detta skulle kunna bero på att koncernerna nu gör fler Bedömningar & Uppskattningar som har betydande effekt på de redovisade beloppen eller att de nu har insett att investerare har nytta av mer information om fler poster.

Koncernerna har generellt, vad vi kan se genom att granska årsredovisningar, uppfyllt kraven i regelverken. För att kunna upptäcka om någon upplysning om Bedömningar & Uppskattningar saknas behövs det en närmare inblick i koncernen och dess redovisning, vilket ligger på revisorns ansvar. Över tid har dock en investerare fått tillgång till mer information om fler poster vilket skulle kunna innebära att de har fått en bättre grund för att ta långsiktiga investeringsbeslut. Dock går detta inte att säga med säkerhet då även innehållet i upplysningen har betydelse.

5.1.2 En jämförelse av rapporterna med koppling till referensramen

En rättvisande bild ska enligt IAS 1 avspeglas i de finansiella rapporterna. I analysen av Bedömningar & Uppskattningar ovan har det framgått att det finns skillnader i upplysningarna mellan årsredovisningar och halvårsrapporter. Eftersom vår uppfattning efter granskningen är att det till stor del är samma ord som upprepas från år till år på samma ställe i årsredovisningarna kan det ifrågasättas om upplysningarna verkligen ger en rättvisande bild av koncernernas ställning, resultat och kassaflöden. En anledning till varför koncernerna upprepar samma ord skulle kunna vara att deras verksamhet inte förändras särskilt mycket, vilket är rimligt att anta, och att det i huvudsak är samma Bedömningar & Uppskattningar från år till år. Därför vill koncernerna kanske inte lägga tid och resurser på att uppdatera avsnittet. En omskrivning av informationen skulle då troligtvis inte heller vara till någon nytta för en investerare eftersom underlaget ändå hade varit detsamma för att ta ett långsiktigt investeringsbeslut. Det viktiga är dock att informationen i upplysningen är aktuell och att en investerare därmed har tillgång till aktuell information för att kunna ta korrekta beslut.

I halvårsrapporterna upplyste koncernerna inte om några förändrade Bedömningar & Uppskattningar. Om kravet om en rättvisande bild hade varit helt uppfyllt, skulle koncernerna rimligtvis upplysa om någon väsentlig förändring av Bedömningar & Uppskattningar något år i halvårsrapporterna. Anledningen till att koncernerna inte lämnade någon upplysning skulle kunna vara att kravet på att halvårsrapporterna ska släppas snabbt, leder till att fokus läggs på att få fram korrekta siffror samt upplysa om väsentliga händelser. Mindre fokus läggs därmed på att analysera Bedömningar & Uppskattningar. Koncernerna har säkerligen även begränsade resurser vilket kan vara en avgörande faktor för om tid ska läggas på att formulera upplysningen om Bedömningar & Uppskattningar och avgöra om den ska få ta plats i halvårsrapporten. Det viktiga är dock även i halvårsrapporten att en investerare har tillgång till aktuell information för att kunna ta korrekta beslut.

Över tid har upplysningarna om Bedömningar & Uppskattningar i årsredovisningarna ökat i både antal poster och antal ord, vilket skulle kunna innebära att koncernerna har blivit mer transparenta i sin upplysning i årsredovisningen och bättre avspeglar koncernens underliggande ekonomiska förhållande. Antal poster var i denna studie ungefär i linje med de sex styckena, som Levine & Smith (2011) fann var vanliga, vilket stärker studiens resultat. Utvecklingen över tid angående ökningen av antal poster och antal ord har inte setts i halvårsrapporterna. Dock spelar även innehållet i upplysningen in, vilket gör att det behövs komplettering av ytterligare en studie, som undersöker kvaliteten istället för kvantiteten, för att med säkerhet konstatera detta.

För att koncernerna skulle kunna bli mer transparenta i sina halvårsrapporter skulle koncernen i halvårsrapporten kunna upplysa om vilka de huvudsakliga posterna var i den senaste årsredovisningen. Eftersom en läsare av en rapport behöver vara medveten om vilka Bedömningar & Uppskattningar koncernledningen har gjort för att producera det finansiella resultatet och ställningen, vore det fördelaktigt om en investerare direkt i halvårsrapport kunde utläsa vilka de väsentliga områdena var. Detta upplysningssätt har koncernerna använt när det gäller upplysningar om Risker & Osäkerhetsfaktorer i halvårsrapporterna och det är det vore därför inte främmande att använda det även när det gäller upplysningar om Bedömningar & Uppskattningar.

Teorierna om legitimitet och institutionell isomorfism kan vidare förklara varför koncernerna har upplyst som de gjort. I och med att koncernerna har upplyst om väsentliga Bedömningar & Uppskattningar i årsredovisningarna och de är granskade av revisorer, får de antas ha följt kraven i IFRS-regelverket. Att koncernerna följer de lagar, som ska följas, ökar koncernernas legitimitet. Alla granskade koncerner upplyste också om Goodwill, Uppskjuten skatt och Pensioner i årsredovisningen, vilket visar på att koncernerna tenderar att efterlikna varandra enligt teorin om institutionell isomorfism. Att goodwill var den vanligaste posten var något som Janzon och Svensson (2008 & 2009) också upptäckte när de granskade företags upplysningar om Bedömningar & Uppskattningar. Enligt legitimitetsteorin skulle goodwill kunna vara den post som koncernerna tror att samhället anser är viktigast att upplysa om och de lämnar därmed upplysningen för att de inte vill riskera att bryta det sociala kontrakt de har med samhället.

ÅRL låter koncernerna välja om de vill låta revisorer granska sina halvårsrapporter eller inte, så länge de upplyser om vilket val de gjort. Genom att låta revisorer granska halvårsrapporterna har tre av koncernerna troligen stärkt eller bibehållit sin legitimitet. Att en revisor har granskat en rapport är vanligtvis en kvalitetsstämpel på att informationen i rapporten är korrekt och uppfyller de krav som regleringen kräver och innebär att samhället kan förlita sig på rapporten. Den fjärde koncernens val att inte låta revisorer granska deras halvårsredovisningar skulle därför kunna innebära att de har sänkt sin legitimitet eftersom samhället inte kan lita på informationen i halvårsrapporten i den utsträckning som de skulle kunnat om rapporten vore granskad.

I halvårsrapporterna hänvisade koncernerna bara till årsredovisningen, vilket skulle kunna sänka deras legitimitet eftersom de inte upplyst om några väsentliga Bedömningar & Uppskattningar alls under något av åren. Som nämnts tidigare vore det rimligt att anta att det borde ha varit någon förändring under något av året. Eftersom det då finns en möjlighet att koncernerna har underlåtit att upplysa om det, har de i så fall brutit mot det sociala kontrakt de har med samhället om att förse dem med aktuell information. Institutionell isomorfism skulle dock kunna förklara varför ingen lämnar upplysning i halvårsrapporten och det skulle kunna vara att de inte upplyser eftersom ingen annan gör det.

IAS-standarderna avser att minska informationsasymmetrin mellan koncernens ledning (agenterna) och koncernens aktieägare (principalerna). Desto fler upplysningar koncernerna lämnar om Bedömningar & Uppskattningar, desto mer minskas informationsasymmetrin mellan agenter och principaler. I början av granskningsperioden var gapet mellan agenter och principaler större och agenterna hade informationsövertaget genom att upplysningarna var knapphändiga. Över tid har koncernerna dock börjat upplysa om fler poster med fler ord, vilket troligtvis har minskat informationsasymmetrin och eventuellt agentens informationsövertag. Även här kan dock innehållet i upplysningarna spela roll och det skulle behövas komplettering av ytterligare en studie, som tittat på kvaliteten, för att med säkerhet konstatera detta. Agenten skulle också kunna ha fått ett informationsövertag inom ett annat område, till exempel information om en affärshemlighet som är ett nystartat projekt, där det ofta är en tidsfördröjning innan informationen når principalerna.

5.2 Risker & Osäkerhetsfaktorer

5.2.1 I En jämförelse av rapporterna med koppling till regleringen

RFR 1 och ÅRL kräver att förvaltningsberättelsen i årsredovisningen ska innehålla ett avsnitt om risker och osäkerhetsfaktorer. Investerare kräver dessutom att det ska finnas relevant och omfattande information om risker i koncernernas rapporter, för att de ska vara villiga att investera i dem. Risker & Osäkerhetsfaktorer återfanns oftast i förvaltningsberättelsen eller i ett eget avsnitt. Detta resultat är i linje med Ernst&Young (2011) som fann att bara 30 % koncerner i hälsovårdsbranschen hade ett eget avsnitt. Generellt har koncernerna använt sig av samma avsnitt under hela granskningsperioden, med undantag för AstraZeneca som använde sig av förvaltningsberättelsen under 2008-2009 istället för ett eget avsnitt. Eventuellt skulle detta hopp kunna bero på finanskrisen och att koncernen inte längre ville att fokus skulle ligga på riskerna genom att de hade ett eget avsnitt. De försvinner troligen mer i mängden genom att de finns i förvaltningsberättelsen där alla företag enligt ÅRL måste upplysa om sina risker och osäkerhetsfaktorer.

ÅRL kräver att koncernerna ska upplysa om sina huvudsakliga Risker & Osäkerhetsfaktorer, vilket koncernerna generellt sett har gjort. Precis som AstraZenecas förändrade redovisning i årsredovisningen under 2008-2009, hade de en förändring i halvårsrapporten. Dock var denna förändring bara under 2008. Då redovisade de inga huvudsakliga Risker & Osäkerhetsfaktorer alls, utan hänvisade bara till årsredovisningen. Anledningen till detta kan eventuellt även här vara att de ville flytta fokus från riskerna under finanskrisen. Generellt sett har dock koncernerna gått från att inte redovisa några Risker & Osäkerhetsfaktorer alls till att redovisa om sina huvudsakliga Risker & Osäkerhetsfaktorer. Detta har troligen bidragit till att en investerare kan få en ökad förståelse för koncernens verksamhet och dess resultat och ställning, när de läser rapporten. Samtidigt har koncernerna generellt inte tillfört någon ny information till en investerare, eftersom de bara har informerat om vilka riskområden de har.

ÅRL kräver att företag i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen ska lämna upplysning om de Risker & Osäkerhetsfaktorer som är väsentliga. Även marknaden kräver att koncernen ska lämna upplysning om viktiga Risker & Osäkerhetsfaktorer. De studerade koncernerna har upplyst om ett antal olika områden och har över tid börjat upplysa om fler poster och antal ord även om det varit konstant mellan år 2008 till 2011. En investerare har därför fått tillgång till en ökande mängd information över tid, vilket innebär att de får en bättre grund för att fatta långsiktiga investeringsbeslut. Men även innehållet i upplysningarna spelar roll och det skulle därför behövas komplettering av ytterligare en studie, som studerar kvaliteten, för att med säkerhet konstatera detta.

ÅRL kräver att företag ska upplysa om de väsentliga Risker & Osäkerhetsfaktorer de står inför. I halvårsrapporterna upplyste koncernerna generellt om få eller inga poster och ord i början av granskningsperioden och övergick sedan till att redovisa om ungefär lika många poster som i årsredovisningen. Dock var orden i slutet av granskningsperioden mycket färre i halvårsredovisningen än i årsredovisningen. I halvårsrapporten har en investerare nu fått en lite bättre grund för att ta långsiktiga investeringsbeslut, eftersom de nu får information om vilka väsentliga Risker & Osäkerhetsfaktorer koncernen står inför. På grund av den stora skillnaden mellan

antal ord i de olika rapporterna behöver en investerare dock fortfarande komplettera med information från årsredovisningen.

Generellt har koncernerna ökat sina upplysningar om sina Risker & Osäkerhetsfaktorer över tid. De har också generellt vad vi kan se uppfyllt lagkraven eftersom de upplyser om många väsentliga områden i årsredovisningarna och upplyser om huvudsakliga områden i halvårsrapporterna. Marknadens ökade krav på riskupplysningar har troligt lett till att koncernerna över tid har ökat sina upplysningar. På grund av att koncernens bedömning om vilka områden som ska tas med är en subjektiv fråga, är det dock möjligt att något väsentligt område inte finns med.

5.2.2 En jämförelse av rapporterna med koppling till referensramen

Syftet med finansiella rapporter är att ge en förståelse för företagets underliggande ekonomiska förhållanden. Med hjälp av koncerners upplysningar om Risker & Osäkerhetsfaktorer kan läsaren förstå koncernerna och dess finansiella information bättre. I granskningen av Risker & Osäkerhetsfaktorer fanns det skillnader i hur koncernerna upplyste i årsredovisningar och halvårsrapporter.

Vår uppfattning är, precis som för Bedömningar & Uppskattningar, att koncernerna till stor del upprepar samma ord från år till år och redovisar dem på samma ställe. Även här kan det ifrågasättas om det ger en rättvisande bild. Precis som för Bedömningar & Uppskattningar är det rimligt att anta att koncernernas verksamhet inte förändras särskilt mycket från år till år. Det måste också sättas i relation till kostnaderna för att uppdatera informationen och kravet på att informationen ska släppas snabbt. Det viktiga är dock att en investerare har nytta av upplysningarna genom att det är aktuell information som investeraren kan ha som underlag för sina beslut.

Över tid har upplysningarna om Risker & Osäkerhetsfaktorer ökat både i antal poster och antal ord i båda rapporterna, vilket skulle kunna innebära att koncernerna har blivit mer transparenta i sin redovisning och därmed bättre avspeglar koncernens underliggande ekonomiska förhållande. Det skulle också kunna bero på att koncernerna har börjat samla alla upplysningar om Risker & Osäkerhetsfaktorer på ett ställe. Linsley och Shrivess (2006) undersökning visade att upplysningarna 2001 tenderade att vara uppdelad på olika ställen i rapporten, och det skulle därför kunna ha förändrats sedan dess. Skillnaderna mellan årsredovisningarna och halvårsrapporterna är mindre när det gäller antal poster om Risker & Osäkerhetsfaktorer, än om Bedömningar & Uppskattningar, vilket skulle kunna visa att koncernerna generellt är mer transparenta angående Risker & Osäkerhetsfaktorer i de olika rapporterna. Att transparensen är tydligare när det gäller Risker & Osäkerhetsfaktorer, skulle kunna bero på marknadens krav på upplysningar om Risker & Osäkerhetsfaktorer i både årsredovisningar och halvårsrapporter.

Teorierna om legitimitet och institutionell isomorfism kan även när det gäller Risker & Osäkerhetsfaktorer ge en förklaring till varför koncernerna har upplyst som de gjort. I och med att koncernerna har upplyst om Risker & Osäkerhetsfaktorer i årsredovisningarna och de är granskade av revisorer, får de antas ha följt kraven i IFRS-regelverket och i ÅRL. Att koncernerna följer de lagar, som ska följas, gör att de bibehåller sin legitimitet. Alla granskade koncerner upplyste också om Politiska risker och Externa relationer i de flesta årsredovisningarna, vilket visar på att koncernerna tenderar att efterlikna varandra enligt teorin om institutionell isomorfism.

Som nämndes angående Bedömningar & Uppskattningar har tre av koncernerna troligen ökat sin legitimitet eftersom de har låtit revisorer granska halvårsrapporterna. Den fjärde koncernen har därför möjligtvis sänkt sin legitimitet genom att de har valt att inte granska halvårsrapporterna av revisorerna. Att en koncern låter revisorer granska sina halvårsrapporter blir därför som en kvalitetsstämpel för en investerare.

Koncernerna upplyste om sina huvudsakliga Risker & Osäkerhetsfaktorer i halvårsrapporten och majoriteten upplyste om samma poster i halvårsrapporten som i årsredovisningen. Detta skulle kunna öka investerarens förståelse för halvårsrapporten eftersom koncernerna upplyser om vilka väsentliga riskområden de har. Dock är det fortfarande stora skillnader i mängden information mellan riskredovisningen i årsredovisningarna och halvårsrapporterna. Enligt teorin om institutionell isomorfism skulle anledningen, till varför majoriteten av koncernerna tenderar att ta upp samma områden i båda rapporterna, kunna vara att koncerner i allmänhet brukar redovisa på det sättet.

IAS-standarderna avser, som tidigare nämnts, att minska informationsasymmetrin mellan koncernens ledning (agenterna) och koncernens aktieägare (principalerna). Desto fler upplysningar koncernerna lämnar om Risker & Osäkerhetsfaktorer, desto mer minskas informationsasymmetrin mellan agenter och principaler. I början av granskningsperioden var gapet mellan agenter och principaler bredare och agenterna hade informationsövertaget genom att upplysningarna var knapphändiga i koncernernas rapporter. Över tid har koncernerna börjat upplysa om fler poster, vilket troligtvis har minskat informationsasymmetrin och eventuellt agentens informationsövertag. Dock är denna minskning liten, då koncernerna inte lämnar särskilt mycket information om Risker & Osäkerhetsfaktorer i halvårsrapporten jämfört med årsredovisningen. Även här kan innehållet i upplysningarna spela roll och det skulle behövas komplettering av ytterligare en studie, som studerar kvaliteten, för att med säkerhet konstatera detta. Agenten skulle också kunna ha fått ett övertag inom ett annat område, till exempel om ett nystartat projekt, som är en affärshemlighet, där det ofta är en tidsfördröjning innan informationen når principalerna. Eftersom knapphändig information ges i halvårsrapporten måste investeraren istället vänta tills publiceringen av årsredovisningen, innan investeraren kan få mer information om vilka risker som koncernen står inför.

6. Slutsats

I detta avsnitt sammanställs de analyser, som gjorts i föregående avsnitt, i till en slutsats som svarar på frågeställningen och syftet, som formulerades i Inledningen. Därefter presenteras förslag till fortsatt forskning.

6.1 Svar på frågeställningen

I början av uppsatsen ställde vi frågan:

Vilken skillnad finns det i hur koncerner upplyser om väsentliga Bedömningar & Uppskattningar och Risker & Osäkerhetsfaktorer i årsredovisningar jämfört med halvårsrapporter, och hur har det förändrats över tid?

Efter att ha granskat vårt urval kan vi dra följande slutsatser:

Studien visar att det finns en väsentlig skillnad i hur mycket koncerner upplyser i antal poster och antal ord i de olika rapporterna. Denna skillnad har dock minskat över tid, det vill säga under granskningsperioden 2005 till 2011. Störst förändringar i gapet mellan rapporterna märktes under första halvan av granskningsperioden. Därefter har det varit relativt konstant med enbart mindre förändringar.

Ett annat intressant perspektiv när det gäller antal poster och antal ord, som vi upptäckte i vår granskning, är att koncernerna generellt har använt samma ord från år till år i rapporterna. Det har snarare varit enstaka meningar än hela avsnitt, som har uppdaterats varje år. Även om det är rimligt att anta att koncernernas verksamhet inte förändras särskilt mycket från år till år, är det ändå viktigt att investerare har nytta av upplysningarna genom att de är aktuella, för att kunna ta korrekta beslut.

Studien visar även att koncernerna har tenderat att upplysa mer detaljerat i årsredovisningarna än i halvårsrapporterna, vilket dock är korrekt enligt gällande regelverk. Störst skillnad var det när det gällde Bedömningar & Uppskattningar, där koncernerna i halvårsrapporterna ofta bara hade en hänvisning till årsredovisningen. När det gällde Risker & Osäkerhetsfaktorer upplyste koncernerna i halvårsredovisningen om vilka poster som var aktuella. Om koncernerna skulle haft denna sorts upplysning med aktuella poster även för Bedömningar & Uppskattningar, anser vi att rapporten eventuellt skulle bli mer begriplig för en läsare av halvårsrapporten. Läsaren skulle då direkt kunna förstå vilka Bedömningar & Uppskattningar som ligger till grund för rapporten, istället för att titta i den senaste årsredovisningen. På så sätt hade det underlättat för en investerare att ta mer korrekta och långsiktiga investeringsbeslut.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Det vore intressant att förlänga tidsperspektivet till att även innefatta år innan IFRS infördes. Därmed skulle en slutsats kunna dras om det har blivit någon förbättring för investerare med IFRS-regelverket jämfört med enbart svenska regler.

Det vore även intressant att analysera frågeställningen genom att intervjua koncernerna, för att få veta anledningen till varför koncernerna redovisar som de gör. Speciellt intressant vore det att analysera Bedömningar & Uppskattningar eftersom det var här en markant skillnad mellan årsredovisningarna och halvårsrapporterna upptäcktes.

7. Källförteckning

Här presenteras de källor som använts i uppsatsen fördelade på: Böcker, Vetenskapliga artiklar, Artiklar och Rapporter samt Övriga källor.

7.1 Böcker

Ihlen, Ø., van Ruler, B., Fredriksson, M. (2009). *Public Relations and Social Theory key figures and concepts* [Elektronisk]. New York: Routledge. Tillgänglig: GUNDA [2012-03-24]

McMillan, K. & Weyers, J. (2010). *Så lyckas du med uppsatser och rapporter*. Harlow: Prentice Hall

Welkowitz, J., Cohen, B. H. & Lea, R. B. (2011). *Introductory Statistics for the Behavioral Sciences* [Elektronisk]. 7th ed. New Jersey: Hoboken: John Wiley & Sons. Tillgänglig: GUNDA [2012-05-29]

7.2 Vetenskapliga artiklar

Akerlof, G. A. (1970). The market for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism. *Quarterly Journal of Economics*, vol. 84 issue 3, ss. 488-500.

Alexander, D. & Jermakowicz, E. (2006). A true and fair view of the principles/rules debate. *Abacus*, vol. 42 issue 2, ss. 132-164.

Ax, C. & Marton, J. (2008). Human capital disclosures and management practices. *Journal of intellectual capital*, vol. 9 issue 3, ss. 433-445.

Barth, M. E. & Schipper, K. (2008). Financial Reporting Transparency. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, vol. 23 issue 2, ss. 173-190.

Beretta, S. & Bozzolan, S. (2004). A framework for the analysis of firm risk communication. *The International Journal of Accounting*, vol. 39 issue 3, ss 265-288.

Botosan, C. A. (1997). Disclosure level and the cost of equity capital. *Accounting Review*, vol. 72 issue 3, ss. 323-349.

Butler, M., Kraft, A. & Weiss, I. (2007). The effect of reporting frequency on the timeliness of earnings: The cases of voluntary and mandatory interim reports. *Journal of Accounting and Economics*, vol.43 issue 2-3, ss. 181-217.

- Deegan, C. (2002). Introduction: The legitimising effect of social and environmental disclosures - a theoretical foundation. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol. 15 issue 3, ss. 282-311.
- DiMaggio, P. & Powell, W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, vol. 48 issue 2, ss. 147-160.
- Eisenhardt, K.M. (1989). Building theories from case study research. *Academy of Management Review*, vol. 14 issue 4, ss. 532-50.
- Elzahar, H. & Hussainey, K. (2012). Determinants of narrative risk disclosures in UK interim reports. *The Journal of Risk Finance*, vol. 13 issue 2, ss. 133 - 147.
- Evans, L. (2003). The true and fair view and the “fair presentation” override of IAS 1. *Accounting & Business Research*, vol. 33 issue 4, ss. 311-325.
- Frankel, R. & Li, X. (2004). Characteristics of a firm's information environment and the information asymmetry between insiders and outsiders. *Journal of Accounting and Economics*, vol. 37 issue 2, ss. 229-259.
- Grossman, S. J. & Hart O. D. (1980) Disclosure Laws and Takeover Bids. *The Journal of Finance*, vol. 35 issue 2, ss. 323-334
- Healy, P. M. & Palepu, K. G. (2001). Information asymmetry, corporate, disclosure, and the capital markets: a review of the empirical disclosure literature. *Journal of accounting and Economics*, vol. 1-3, ss. 405-440.
- Hope, O. (2003). Disclosure Practices, Enforcement of Accounting Standards, and Analysts' Forecast Accuracy: An International Study. *Journal Of Accounting Research*, vol. 41 issue 2, ss. 235-272.
- Iatridis, G. (2008). Accounting disclosure and firms' financial attributes: Evidence from the UK stock market. *International Review of Financial Analysis*, vol. 17 issue 2, ss. 219-241.
- Jensen, M. C. & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, vol. 3 issue 4, ss. 305-360.
- Judge, W., Li, S. & Pinsker, R. (2010). National Adoption of International Accounting Standards: An Institutional Perspective. *Corporate Governance: An International Review*, vol. 18 issue 3, ss. 161-174.
- Levine, C. & Smith, M. (2011). Critical Accounting Policy Disclosures. *Journal Of Accounting, Auditing & Finance*, vol. 26 issue 1, ss. 39-76.
- Linsley, P. M. & Shrides, P. J. (2005). Examining risk reporting in UK public companies. *The Journal of Risk Finance*, vol. 6 issue 4, ss. 292-305.

Linsley, P. M. & Shrives, P. J. (2006). Risk reporting: A study of risk disclosures in the annual reports of UK companies, *The British Accounting Review*, vol. 38 issue 4, ss. 387-404.

Macilwain, C. (2012). Funding in 2012: "Great Recession" Starts to Bite. *Cell*, vol. 148 issues 1-2, ss. 14-16.

Ming, L. & Madarász, K. (2008). When mandatory disclosure hurts: Expert advice and conflicting interests. *Journal of Economic Theory*, vol. 139 issue 1, ss. 47-74.

Mobus, L. J. (2005). Mandatory environmental disclosures in a legitimacy theory context. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol. 18 issue 4, ss. 492-517.

Pinghsun, H. & Yan, Z. (2012). Does Enhanced Disclosure Really Reduce Agency Costs? Evidence from the Diversion of Corporate Resources. *Accounting Review*, vol. 87 issue 1, ss. 199-229.

Schuman, M. (1995). Managing legitimacy: strategic and institutional approaches. *Academy of Management Review*, vol. 20 issue 3, ss. 571-610.

Seyhun, H. N. (1986). Insiders' profits, costs of trading and market efficiency. *Journal of Financial Economics*, vol. 16 issue 2, ss. 189-212.

Tilling, M. W. & Tilt, C. A., (2010). The edge of legitimacy: Voluntary social and environmental reporting in Rothmans' 1956-1999 annual reports. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol. 23 issue 23, ss. 55-81.

7.3 Artiklar och rapporter

Buisman, J. (2006). Första erfarenheterna av IFRS-redovisning. [Elektronisk] *Balans* (5). Tillgänglig: FAR Komplet [2012-03-27]

Ernst&Young (2011). *Risk transparency report*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Ernst&Young Tillgänglig: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Risk_Transparency_Report_2011/\\$FILE/Risk%20Transparency%20Report%202011.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Risk_Transparency_Report_2011/$FILE/Risk%20Transparency%20Report%202011.pdf) [2012-05-31]

Janzon, C. & Svensson, D. (2008). *Finansiell rapportering - En genomgång av svenska börsbolags årsredovisningar 2007 upprättade enligt IFRS*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, PWC. Tillgänglig: http://www.pwc.se/sv_SE/se/publikationer/assets/finansiell_rapportering_2008.pdf [2012-03-27]

Janzon, C. & Svensson, D. (2009). *Finansiell rapportering - En genomgång av svenska börsbolags årsredovisningar 2008 upprättade enligt IFRS*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, PWC. Tillgänglig: http://www.pwc.se/sv_SE/se/publikationer/assets/finansiell-rapportering-2009.pdf [2012-03-27]

7.4 Övriga källor

Aktiespararna (2012). *Politik och patent*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.aktiespararna.se/artiklar/Reportage/Politik-och-patent/> [2012-05-31]

AstraZeneca. Årsredovisningar 2005-2011 samt Halvårsrapporter 2005-2011. Tillgängliga: <http://www.astrazeneca.se/aktiegare> [2012-03-26]

Elekta. Årsredovisningar 2005/2006 - 2010/2011 samt Halvårsrapporter 2005/2006 - 2010/2011. Tillgängliga: <http://www.elekta.com/investors.html> [2012-03-26]

Ernst&Young (2012). *Swedbank bäst i Sverige på riskredovisning*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.ey.com/SE/sv/Newsroom/News-releases/Pressmeddelande-2011-10-14_Swedbank-bast-i-Sverige-pa-riskredovisning [2012-05-31]

Getinge. Årsredovisningar 2005-2011 samt Halvårsrapporter 2005-2011. Tillgängliga: <http://www.getingegroup.com/sv/Investerare/> [2012-03-26]

IASB (2001). *Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter*. [Elektronisk] Tillgänglig: FAR Komplet [2012-05-21]

Meda. Årsredovisningar 2005-2011 samt Halvårsrapporter 2005-2011. Tillgängliga: <http://www.meda.se/sv/finansiell-information/> [2012-03-26]

Nasdaq OMX (2006). *Global Industry Classification Standard (GICS) - Sector definitions*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.nasdaqomx.com/digitalAssets/10/10140_GICS_Sector_Definitions_2006_English_pdf_no_59.pdf

Nasdaq OMX (2012a). *Aktielista*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.nasdaqomxnordic.com/aktier/> [2012-03-26]

Nasdaq OMX (2012b). *Nasdaq omx Stockholms regelverk för emittenter 2012-02-01*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://nasdaqomx.com/listing/europe/rulesregulations/> [2012-05-24]

Nasdaq OMX (2012c). Questions & Answers. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.nasdaqomx.am/en/Q_A.htm [2012-05-31]

Rådet för finansiell rapportering (2012). *RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner*. [Elektronisk] Tillgänglig: FAR Komplet [2012-05-21]

Sveriges Riksbank (2012). *Sök räntor och valutakurser*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.riksbank.se/sv/Rantor-och-valutakurser/Sok-rantor-och-valutakurser/?g130-SEKUSDPMI=on&from=2012-01-02&to=2012-01-02&f=Day&s=Comma#search> [2012-05-21]

Bilagor

Bilaga 1 Undersökningstabell och kodningsnyckel

Tabell B1.1 Undersökningstabell

1	2	3	4	5	6	7	8		9		10
							8a	8b	9a	9b	
Koncern	Rapport	Period	B&U	R&OF	Sida	Antal ord	Var i Å	Var i H	Vad? b&u	Vad? r&of	Hur många?
A	Å	1101-1112	1	-	146-146	168	4	-	1,2,3,4,8,12,13	-	7
A	Å	1101-1112	-	1	129-138	5595	1	-	-	1,2,4,5,6,7,8	7
A	H	1101-1106	1	-	22-22	113	-	1	0	-	0
A	H	1101-1106	-	1	6-6	275	-	2	-	1,2,4,5,6,7,8	7
A	Å	1001-1012	1	-	142-142	166	4	-	1,2,3,4,8,12,13	-	7
A	Å	1001-1012	-	1	96-103	6278	1	-	-	1,2,4,5,6,7,8	7
A	H	1001-1006	1	-	22-22	69	-	1	0	-	0
A	H	1001-1006	-	1	5-6	249	-	2	-	1,2,4,5,6,7,8	7
A	Å	0901-0912	1	-	129-129	154	4	-	1,2,3,4,8,12,13	-	7
A	Å	0901-0912	-	1	80-85	5383	6	-	-	1,2,4,5,6,7,8	7
A	H	0901-0906	1	-	21-21	68	-	1	0	-	0
A	H	0901-0906	-	1	5-5	207	-	2	-	1,2,4,5,6,7,8	7
A	Å	0801-0812	1	-	103-103	146	4	-	1,2,3,4,8,13	-	6
A	Å	0801-0812	-	1	76-82	5492	6	-	-	1,2,4,5,6,7,8	7
A	H	0801-0806	1	-	19-19	82	-	1	0	-	0
A	H	0801-0806	-	1	3-3	31	-	1	-	0	0
A	Å	0701-0712	1	-	121-121	112	4	-	1,2,3,4,5,6,8	-	7
A	Å	0701-0712	-	1	193-199	6126	1	-	-	1,2,4,5,6,7	6
A	H	0701-0706	1	-	23-23	85	-	1	0	-	0
A	H	0701-0706	-	1	4-4	132	-	2	-	5,6,7	3
A	Å	0601-0612	1	-	101-101	123	4	-	1,2,3,4,5,6,8	-	7
A	Å	0601-0612	-	1	172-176	4750	1	-	-	1,2,4,5,6,7	6
A	H	0601-0606	1	-	18-18	40	-	1	0	-	0
A	H	0601-0606	-	1	3-3	127	-	2	-	5,6,7	3
A	Å	0501-0512	1	-	51-51	127	7	-	1,2,3,4,5,6,8	-	7
A	Å	0501-0512	-	1	154-156	2618	1	-	-	1,5,6,7	4
A	H	0501-0506	1	-	16-16	39	-	1	0	-	0
A	H	0501-0506	-	1	2-2	112	-	2	-	5,7	2
E	H	1105-1110	1	-	11-11	54	-	1	0	-	0
E	H	1105-1110	-	1	6-6	147	-	2	-	5,7,8	3
E	Å	1005-1104	1	-	94-94	667	3	-	2,3,4,7,8	-	5
E	Å	1005-1104	-	1	63-63	137	6	-	-	5,7,8	3
E	H	1005-1010	1	-	10-10	52	-	1	0	-	0
E	H	1005-1010	-	1	6-6	132	-	2	-	5,7,8	3
E	Å	0905-1004	1	-	63-63	101	3	-	2	-	1
E	Å	0905-1004	-	1	45-46	145	6	-	-	5,7,8	3
E	H	0905-0910	1	-	9-9	33	-	1	0	-	0
E	H	0905-0910	-	1	5-6	98	-	2	-	5,8	2
E	Å	0805-0904	1	-	50-50	102	3	-	2	-	1
E	Å	0805-0904	-	1	36-36	117	6	-	-	5,7,8	3
E	H	0805-0810	1	-	12-12	33	-	1	0	-	0
E	H	0805-0810	-	1	7-8	69	-	2	-	5	1
E	Å	0705-0804	1	-	54-54	102	3	-	2	-	1
E	Å	0705-0804	-	1	39-39	120	6	-	-	5,7	2
E	H	0705-0710	1	-	14-14	40	-	1	0	-	0
E	H	0705-0710	-	1	11-11	69	-	2	-	5	1
E	Å	0605-0704	1	-	54-54	102	3	-	2	-	1
E	Å	0605-0704	-	1	39-39	121	6	-	-	5,7	2

E	H	0605-0610	1	-	11-11	39	-	1	0	-	0
E	H	0605-0610	-	1	-	-	-	0	-	0	0
E	Å	0505-0604	1	-	50-50	102	3	-	2	-	1
E	Å	0505-0604	-	1	-	-	0	-	-	0	0
E	H	0501-0510	1	-	7-7	100	-	1	0	-	0
E	H	0501-0510	-	1	-	-	-	0	-	0	0
G	Å	1101-1112	1	0	65-65	358	4	-	2,3,4,5,10,12	-	6
G	Å	1101-1112	0	1	47-47	433	6	-	-	1,5,7	3
G	H	1101-1106	1	0	-	0	-	0	0	-	0
G	H	1101-1106	0	1	9-9	108	-	3	-	4,5,7	3
G	Å	1001-1012	1	0	67-67	358	4	-	2,3,4,5,10,12	-	6
G	Å	1001-1012	0	1	59-60	439	6	-	-	1,5,7	3
G	H	1001-1006	1	0	9-9	31	-	1	0	-	0
G	H	1001-1006	0	1	9-9	61	-	3	-	4,5,7	3
G	Å	0901-0912	1	0	71-71	372	4	-	2,3,4,5,10,12	-	6
G	Å	0901-0912	0	1	63-63	437	6	-	-	1,5,7	3
G	H	0901-0906	1	0	10-10	33	-	1	0	-	0
G	H	0901-0906	0	1	10-10	61	-	3	-	4,5,7	3
G	Å	0801-0812	1	0	70-70	347	4	-	2,3,4,5,10,12	-	6
G	Å	0801-0812	0	1	63-63	519	6	-	-	1,5,7	3
G	H	0801-0806	1	0	12-12	31	-	1	0	-	0
G	H	0801-0806	0	1	12-12	61	-	3	-	4,5,7	3
G	Å	0701-0712	1	0	60-60	347	4	-	2,3,4,5,10,12	-	6
G	Å	0701-0712	0	1	52-53	436	6	-	-	1,5,7	3
G	H	0701-0706	1	0	9-9	23	-	1	0	-	0
G	H	0701-0706	0	1	9-9	61	-	3	-	4,5,7	3
G	Å	0601-0612	1	0	70-70	225	4	-	2,4,5,10	-	4
G	Å	0601-0612	0	1	63-63	61	6	-	-	4,5,7	3
G	H	0601-0606	1	0	9-9	23	-	1	0	-	0
G	H	0601-0606	0	1	-	-	-	0	-	0	0
G	Å	0501-0512	1	0	65-65	90	4	-	2,4,5	-	3
G	Å	0501-0512	0	1	19-19	234	1	-	-	5,7	2
G	H	0501-0506	1	0	-	-	-	0	0	-	0
G	H	0501-0506	0	1	-	-	-	0	-	0	0
M	Å	1101-1112	1	0	86-87	499	3	-	2,3,4,5	-	4
M	Å	1101-1112	0	1	130-132	1351	1	-	-	1,2,4,5,6,7,8,9	8
M	H	1101-1106	1	0	11-11	52	-	1	0	-	0
M	H	1101-1106	0	1	10-11	77	-	2	-	1,4,5,6,7	5
M	Å	1001-1012	1	0	88-89	417	3	-	2,3,4,5	-	4
M	Å	1001-1012	0	1	132-134	1543	1	-	-	1,2,4,5,6,7,8,9	8
M	H	1001-1006	1	0	8-8	36	-	1	0	-	0
M	H	1001-1006	0	1	8-8	59	-	2	-	1,4,5,6,7	5
M	Å	0901-0912	1	0	69-69	409	3	-	2,3,4,5	-	4
M	Å	0901-0912	0	1	116-118	1543	1	-	-	1,2,4,5,6,7,8,9	8
M	H	0901-0906	1	0	6-6	36	-	1	0	-	0
M	H	0901-0906	0	1	6-6	59	-	2	-	1,4,5,6,7	5
M	Å	0801-0812	1	0	62-62	441	3	-	2,3,4,5	-	4
M	Å	0801-0812	0	1	112-114	1537	1	-	-	1,2,4,5,6,7,8,9	8
M	H	0801-0806	1	0	10-10	35	-	1	0	-	0
M	H	0801-0806	0	1	10-10	59	-	2	-	1,4,5,6,7	5
M	Å	0701-0712	1	0	62-62	466	3	-	2,3,4,5	-	4
M	Å	0701-0712	0	1	114-115	730	1	-	-	1,4,5,6,7	5
M	H	0701-0706	1	0	9-9	36	-	1	0	-	0
M	H	0701-0706	0	1	9-9	81	-	2	-	1,4,5,6,7	5
M	Å	0601-0612	1	0	45-45	475	3	-	2,3,4,5	-	4
M	Å	0601-0612	0	1	90-91	729	1	-	-	1,4,5,6,7	5
M	H	0601-0606	1	0	5-5	36	-	1	0	-	0
M	H	0601-0606	0	1	-	-	-	0	-	0	0
M	Å	0501-0512	1	0	38-38	455	3	-	2,3,4,5	-	4
M	Å	0501-0512	0	1	75-76	713	1	-	-	1,2,4,5,6,7	6
M	H	0501-0506	1	0	-	-	-	0	0	-	0
M	H	0501-0506	0	1	-	-	-	0	-	0	0

Tabell B1.2 Kodnyckel till undersökningstabellen

Kolumn	Rubrik	Vad ska fyllas i där?
1	Koncern	A = AstraZeneca E = Elekta G = Getinge M = Meda
2	Rapport	Å = Årsredovisning H = Halvårsrapport
3	Period	Den period som rapporten avser. Anges i formatet ÅÅMM-ÅÅMM. T.ex. 1101-1112 för jan-dec 2011
4	bedömningar & uppskattningar	1 = kolumn 6-10 avser bedömningar & uppskattningar - = kolumn 6-10 avser inte bedömningar & uppskattningar
5	risker & osäkerhetsfaktorer	1 = kolumn 6-10 avser risker & osäkerhetsfaktorer - = kolumn 6-10 avser inte risker & osäkerhetsfaktorer
6	Sida	Vilka faktiska sidnummer har avsnittet ? Tex. 90-102 eller 91-91
7	Antal ord	Räknas i Word (exkl. finansiella risker, inkl. rubriker)
8	Var?	Kod får endast finnas i antingen 8a eller 8b
8a	Var i årsredovisningen	0 = Redovisar inga bedömningar & uppskattningar/risker & osäkerhetsfaktorer. 1 = Ett eget avsnitt i rapporten, som ej är med i not. 2 = Ett eget avsnitt i rapporten i tabell- eller diagramformat, som ej är med i not. 3 = I en egen not 4 = I not tillsammans med redovisningsprinciper 5 = I not tillsammans med finansiella risker. 6 = I förvaltningsberättelsen 7 = Övrigt
8b	Var i halvårsrapporten	0 = Redovisar inga bedömningar & uppskattningar/risker & osäkerhetsfaktorer och har inga hänvisningar till årsredovisningen 1 = Har enbart hänvisning till årsredovisning 2 = Information om huvudsakliga bedömningar & uppskattningar/risker & osäkerhetsfaktorer med hänvisning till årsredovisning. 3 = Information om huvudsakliga bedömningar & uppskattningar/risker & osäkerhetsfaktorer utan hänvisning till årsredovisning. 4 = Information om bedömningar & uppskattningar/risker & osäkerhetsfaktorer med hänvisning till årsredovisning. (jämföra Å med H) 5 = Information om bedömningar & uppskattningar/risker & osäkerhetsfaktorer utan hänvisning till årsredovisning.
9	Vad upplyser de om?	Kod får bara finnas i antingen 9a eller 9b
9a	Vad upplyser de om? (bedömningar och uppskattningar)	0 = Ingen upplysning 1 = FoU 2 = Goodwill 3 = Uppskjutenskatt 4 = Pensioner • <i>och liknande förmåner</i> 5 = Andra immateriella tillgångar 6 = Avsättningar 7 = Övriga tillgångar • <i>t.ex. kundfordringar</i> 8 = Intäktsredovisning 9 = Fastigheter 10 = Varulager 11 = Lagar 12 = Förvärv 13 = Övrigt • <i>t.ex. tvister och miljöåtaganden</i>

9b	Vad upplyser de om? (risker och osäkerhetsfaktorer)	<p>0 = Ingen upplysning</p> <p>1 = FoU & Patent</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>risker förknippade med produkter i forskningsportföljen</i> <p>2 = Förvärv</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>integrering av förvärvade verksamheter</i> <p>3 = Import och export</p> <p>4 = Interna relationer (styrning, produktion, nyckelpersoner)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>produktivitetsinitiativ</i> • <i>IT-system</i> • <i>arbetsmiljö</i> <p>5 = Externa relationer (samarbeten, produktansvar, försäkring, kunder)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>miljö</i> • <i>import och export</i> • <i>produktansvar</i> <p>6 = Konkurrens (pris, marknadsbedömningar)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Risker förknippade med kommersialisering och utövande av verksamheten</i> • <i>parallellimport, olagliga köp</i> <p>7 = Politiska risker (Lagar och skatter, ersättningssystem)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>politiskt tryck</i> • <i>lagar och skatter</i> • <i>tvister</i> <p>8 = Konjunktur</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>långvarig ekonomisk nedgång</i> <p>9 = Branschens karaktärsdrag (säsongsvariationer)</p>
10	Hur många poster?	Antal koder i kolumn 9a & 9b

Bilaga 2 Var finns upplysningen i rapporten?

Bilaga till rubrik 4.2

Tabell B2.1 Var finns upplysningen i Årsredovisningen?

	Företag								Totalt	
	AstraZeneca		Elekta		Getinge		Meda		B&U	R&OF
	B&U	R&OF	B&U	R&OF	B&U	R&OF	B&U	R&OF		
Redovisar inga Bedömningar & Uppskattningar/Risker & Osäkerhetsfaktorer	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Ett eget avsnitt i rapporten, som ej är med i not	0	5	0	0	0	1	0	7	0	13
Ett eget avsnitt i rapporten i tabell- eller diagramformat, som ej är med i not	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I egen not	0	0	6	0	0	0	7	0	13	0
I not tillsammans med redovisningsprinciper	6	0	0	0	7	0	0	0	13	0
I not tillsammans med finansiella risker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I förvaltningsberättelsen	0	2	0	5	0	6	0	0	0	13
Övrigt	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Totalt	7	7	6	6	7	7	7	7	27	27

Tabell B2.2 Var finns upplysningen i Halvårsrapporten?

	Företag								Totalt	
	AstraZeneca		Elekta		Getinge		Meda		B&U	R&OF
	B&U	R&OF	B&U	R&OF	B&U	R&OF	B&U	R&OF		
Redovisar inga Bedömningar & Uppskattningar/Risker & Osäkerhetsfaktorer och har inga hänvisningar till Årsredovisning	0	0	0	2	2	2	1	2	3	6
Har enbart hänvisning till Årsredovisning	7	1	7	0	5	0	6	0	25	1
Information om huvudsakliga Bedömningar & Uppskattningar/Risker & Osäkerhetsfaktorer med hänvisning till Årsredovisning	0	6	0	5	0	0	0	5	0	16
Information om huvudsakliga Bedömningar & Uppskattningar/Risker & Osäkerhetsfaktorer utan hänvisning till Årsredovisning	0	0	0	0	0	5	0	0	0	5
Information om Bedömningar & Uppskattningar/Risker & Osäkerhetsfaktorer med hänvisning till Årsredovisning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Information om Bedömningar & Uppskattningar/Risker & Osäkerhetsfaktorer utan hänvisning till Årsredovisning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	7	7	7	7	7	7	7	7	28	28

Bilaga 3 Vilka poster upplyser koncernerna om?

Bilaga till rubrik 4.3

Tabell B3.1 Vilka Bedömningar & Uppskattningar?

	Företag								Totalt	
	AstraZeneca		Elekta		Getinge		Meda		Rapport	
	Rapport		Rapport		Rapport		Rapport			
	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H
Ingen upplysning	0	7	0	7	0	7	0	7	0	28
FoU	7	0	0	0	0	0	0	0	7	0
Goodwill	7	0	6	0	7	0	7	0	27	0
Uppskjuten skatt	7	0	1	0	5	0	7	0	20	0
Pensioner	7	0	1	0	7	0	7	0	22	0
Andra Immateriella tillgångar	3	0	0	0	7	0	7	0	17	0
Avsättningar	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0
Övriga tillgångar	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Intäktsredovisning	7	0	1	0	0	0	0	0	8	0
Fastigheter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varulager	0	0	0	0	6	0	0	0	6	0
Lagar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Förvärv	3	0	0	0	5	0	0	0	8	0
Övrigt	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0
Total	48	7	10	7	37	7	28	7	123	28

Tabell B3.2 Vilka Risker & Osäkerhetsfaktorer?

	Företag								Totalt	
	AstraZeneca		Elekta		Getinge		Meda		Rapport	
	Rapport		Rapport		Rapport		Rapport			
	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H
Ingen upplysning	0	1	1	2	0	2	0	2	1	7
FoU & Patent	7	3	0	0	5	0	7	5	19	8
Förvärv	6	3	0	0	0	0	5	0	11	3
Import & Export	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Interna relationer	6	3	0	0	1	5	7	5	14	13
Externa relationer	7	6	3	3	7	5	7	5	24	19
Konkurrens	7	5	2	2	0	0	7	5	16	12
Politiska risker	7	6	5	2	7	5	7	5	26	18
Konjunktur	4	3	3	3	0	0	4	0	11	6
Branschens karaktärsdrag	0	0	0	0	0	0	4	0	4	0
Övrigt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	44	30	14	12	20	17	48	27	126	86

Bilaga 4 Antal ord i upplysningarna

Bilaga till rubrik 4.4

Tabell B4.1 Hur många ord om Bedömningar & Uppskattningar?

	Period													
	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport	
	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H
AstraZeneca	127	39	123	40	112	85	146	82	154	68	166	69	168	113
Elekta	102	100	102	39	102	40	102	33	101	33	667	52	-	54
Getinge	90	0	225	23	347	23	347	31	372	33	358	31	358	0
Meda	455	0	475	36	466	36	441	35	409	36	417	36	499	52

Tabell B4.2 Hur många ord om Risker & Osäkerhetsfaktorer?

	Period													
	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport		Rapport	
	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H	Å	H
AstraZeneca	2618	112	4750	127	6126	132	5492	31	5383	207	6278	249	5595	275
Elekta	0	0	121	0	120	69	117	69	145	98	137	132	-	147
Getinge	234	0	61	0	436	61	519	61	437	61	439	61	433	108
Meda	713	0	729	0	730	81	1537	59	1543	59	1543	59	1351	77